

■ Парламенцкі дзённік

ПРАЦЯГ ДЫЯЛОГУ З ГРУЗІЯЙ

Як рэалізуюцца двухбаковыя пагадненні, абмеркавалі ўчора старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі Уладзімір АНДРЭЙЧАНКА і Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Грузіі ў Беларусі Валерыі КВАРАЦХЕЛІЯ. Новы пасол працуе ў нашай краіне з леташняга снежня.

Уладзімір Андрэйчанка адзначыў, што Беларусь зацікаўлена развіваць супрацоўніцтва з Грузіяй і нагадаў пра візіт кіраўніка беларускай дзяржавы Аляксандра Лукашэнкі, які адбыўся ў сакавіку і ў ходзе якога было падпісана 38 дакументаў. «Ёсць канкрэтныя дамоўленасці па рэалізацыі шэрагу праектаў. Гэта і зборка ліфтаў, і зборка трактароў малой магутнасці. У цэлым у нас парламенцкія адносіны больш актыўна пачалі развівацца з 2012 года. І за гэтыя гады значна падрос узамны тавараабарот. За мінулы год — 94 мільёны долараў», — звярнуў увагу старшыня. Але задачы стаяць больш маштабныя.

Акрамя таго, было падкрэслена супрацоўніцтва Беларусі і Грузіі ў міжнародных арганізацыях. У ліпені будзе праходзіць сесія Парламенцкай асамблеі АБСЕ ў Берліне. Уладзімір Андрэйчанка расказаў, што для яе падрыхтавана беларуская рэзалюцыя па развіцці лічбавай эканомікі.

Валерыі Кварцхелія ў сваю чаргу адзначыў, што супрацоўніцтва ідзе на добрым узроўні. Па словах пасла, большасць з падпісаных у сакавіку пагадненняў ужо працуе. У тым ліку прадпрыемствы пачалі больш актыўна ўзаемадзейнічаць. Напрыклад, было закуплена 30 беларускіх камбайнаў. Спадар Кварцхелія расказаў, што на пачатку чэрвеня будзе абмярковацца пытанне закупкі электробусаў, не выключана, што размова будзе ісці і пра сумесную вытворчасць у Грузіі.

Надзея АНІСОВІЧ

АД БЕСПІЛОТНІКАЎ ДА КАСЦЮМА ВІРТУАЛЬНАЙ РЭАЛЬНАСЦІ

Трансфармацыя ўсіх сфер эканомікі

Падчас цырымоні адкрыцця **намеснік прэм'ер-міністра Анатоль КАЛІНІН** агучыў вітанне кіраўніка дзяржавы ўдзельнікам форуму, а таксама адзначыў, што Прэзідэнт і ўрад краіны ўдзяляюць вялікую увагу развіццю і стварэнню ўмоў нацыянальнай інфармацыйнай інфраструктуры і ІТ-індустрыялізацыі.

«У рамках развіцця ІТ-краіны робіцца вельмі шмат. Дзейнічае дзяржаўная праграма развіцця электронных тэхналогій, інфармацыйнага грамадства на плячогроду. Штогод мы інвестуем каля 600 мільянаў рублёў у стварэнне ўмоў, развіццё тэлекамунацый, абнаўленне тэхналогій», — дадаў Анатоль Калінін.

Ён таксама падкрэсліў, што наша краіна працягвае развіваць партнёрскія адносіны з азіяцкімі дзяржавамі, у ліку якіх Кітай і краіны Усходняга партнёрства. Намеснік прэм'ер-міністра адзначыў, што ў Беларусі створаны ўмовы для высокага пранікнення інвацыйных тэхналогій у дзяржаўную структуру. Як прыклад ён прывёў стварэнне электроннага ўрада. Каля 70 % дакументаў паступаюць ва ўрад і апрацоўваюцца ў электронным фармаце. Ідзе праца па стварэнні ID-карты, якая да канца года будзе завершана. Акрамя таго, працуюць і над укараненнем сістэм беспаляровага гандлю.

Фота БелТА

Член Калегіі (міністр) па ўнутраных рынках, інфарматызацыі, ІКТ Еўразійскай эканамічнай камісіі Карынэ МІНАСЯН падчас цырымоні адкрыцця адзначыла, што наша краіна з'яўляецца адным з лідараў у ІТ-сферы на прасторы ЕАЭС, і сёння гэта сапраўды можна ўбачыць на выстаўцы. «На гэтай пляцоўцы сканцэнтраваны ідэі, практы і магчымасці якія могуць быць рэалізаваны на прасторы ЕАЭС», — падкрэсліла Карынэ Мінасян.

Што ўнутры

На стэндах «Тібо» ўжо можна ўбачыць у тым ліку і базавыя станцыі 5G. Іх ужо тэстуюць ў краіне. Стандарт пятага пакалення сувязі выйдзе ў свет толькі гэтай восенню, але з прынцыпам работы хуткаснага «індустрыяльнага» інтэрнэту, які змож апрацоўваць вялікую колькасць інфармацыі, азнаёміцца можна ўжо сёння. На думку **намесніка міністра сувязі і інфарматызацыі Дзмітрыя ШАДКО**, пілотныя тэставыя зоны 5G павінны з'явіцца ў Беларусі ў 2019 годзе.

Цэнтральнай экспазіцыяй на выстаўцы «Тібо-2018» стаў стэнд «ІТ-краіна Беларусь». Тут можна ўбачыць апошнія распрацоўкі ў сферы інфармацыйных тэхналогій беларускіх ІТ-кампаній, рэзідэнтаў Парка высокіх тэхналогій, прадстаўлены нацыянальнай экспазіцыі Казахстана і Азербайджана, калектыўныя стэнды ДКНТ, Мінгарвыканкама, Дзяржкамваенпрама. Сярод экспанентаў ёсць і тыя, хто працуе з беспілотнымі лятальнымі апаратамі, тэхналогіямі віртуальнай і дапоўненай рэальнасці. Не менш цікавым у гэтым кірунку з'яўляецца і праект беларускай кампаніі, якая распрацоўвае касцюм віртуальнай рэальнасці. Ён здольны паглыбіць чалавека ў літаральным сэнсе ўнутр гульнівога свету. Убудаваная сістэма электрастмуляцыі і клімат-кантролю дапамагае адчуваць наваколнае асяроддзе гульні, а таксама ўсё тое, што там адбываецца.

На выстаўцы таксама прадстаўлены праграмы для гаджэтаў, якія закліканы спрашчаць жыццё карыстальнікам, беларускі адкрыты геаінфармацыйны рэсурс дадзеных дыстанцыйнага зандзіравання Зямлі — аналаг усім вядомага Google Maps. Рэсурс дае інфармацыю з высокай геадэзічнай дакладнасцю. Сфера прымянення яго дадзеных шырокая: сельскагаспадарчая вытворчасць, землеўпарадкаванне, картаграфія, лесаўпарадкаванне. Сёння іх ужо выкарыстоўвае Нацыянальнае кадастравае агенцтва Дзяржкаммаёмасці ў рэгістры кошту зямель, зямельных участкаў.

Варта адзначыць, што на выстаўцы сёння аднолькава прадстаўлены як буйныя кампаніі, так і невялікія распрацоўшчыкі. Арганізатары змалгі прадэманстраваць, што ў Беларусі сёння сур'ёзна стаяцца да ІТ-бізнесу любога ўзроўню: пачынаючы ад невялікіх мясцовых стартапаў да буйных міжнародных праектаў.

На працягу трох дзён на палях выстаўкі пойдзе мноства дыскусій і абмеркаванняў, падвядуць вынікі конкурсу на самы лепшы беларускі інтэрнэт-рэсурс — «Інтэрнэт-прэмія «Тібо»». Цырымонія ўзнагароджвання пераможцаў адбудзецца 17 мая.

Ілья КРЫЖЭВІЧ.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

■ Грамадзянская супольнасць

І ШТАБ, І ШКОЛА, І АКУМУЛЯТАР ІДЭЙ

Аб ролі прыёмных «Белай Русі» ў рабоце са зваротамі грамадзян

Наўрад ці можна назваць у нашай краіне такую арганізацыю, якая па роцце папулярнасці стане ў адзін рад з Рэспубліканскім грамадскім аб'яднаннем «Белая Русь». Сёння пад яе сцягам знаходзяцца ўжо амаль 180 тысяч членаў — прадстаўнікоў самых розных сацыяльных пластоў. Аднак не толькі шматлікасць і шырокая прадстаўнічасць узялі аўтарытэт гэтага дастаткова маладога фарміравання. Значную ролю адыграла яго ўменне налагодзіць цесную сувязь з людзьмі. Амаль з самага пачатку існавання арганізацыі ва ўсіх яе структурах былі створаны грамадскія прыёмныя. Наша размова з каардынатарам іх дзейнасці, галоўным спецыялістам РГА «Белая Русь» Вольгай БАЯРОВІЧ.

Вольга Баяровіч, галоўны спецыяліст РГА «Белая Русь»

— **Вольга Андрэяўна, у Беларусі кожны кіраўнік рэгулярна вядзе прыём грамадзян, гэтым жа абавязаны займацца дэпутаты ўсіх узроўняў. Выканаўчая ўлада пастаянна арганізуе з насельніцтвам прамыя тэлефонныя лініі. Акрамя таго, людзі маюць магчымасць накіроўваць у любы інстанцыі свае электронныя лісты. Якая была неабходнасць яшчэ і вам падключацца да разгляду зваротаў жыхароў краіны? Хіба грамадская арганізацыя можа чымсьці рэальна дапамагчы чалавеку ў сітуацыі, калі трэба ваяваць рашэннем наведсці парадак, выдзеліць фінансаванне, прымусіць таго ці іншага начальніка выправіць сваю памылку?..**

— Так, «Белая Русь» не мае тых рычагоў, якімі валодае, напрыклад, аблвыканкам або міністэрства. Мы не вырашаем напраму праблемы забеспячэння жыллём, не выносім вердыкты па судовых справах, не рамантуем дарогі, не аказваем сацыяльную падтрымку. Але жыццё паказала, што нават неафіцыйны канал зносін з народам у абыход бюракратычных працэдур і чыноўніцкіх кабінетаў можа быць вельмі эфектыўны. Часам чалавеку дастаткова, каб яго проста уважліва выслухалі. Раскажа аб сваіх няпростах абставінах, вывельціцца ад прамернасці і негатывных эмоцый — і яму лягчэй. Канешне, у большасці выпадкаў на гэтым справе не заканчваецца. Людзі чакаюць канкрэтнай дапамогі. Нашы спецыялісты падрабязна вывучаюць гісторыю кожнага пытання, з якім да нас звяртаюцца. І калі можна яго ўрэгуляваць, то абавязкова прыкладаюцца да гэтага намаганні. Падключаем сваіх актывістаў — вядомых дэпутатаў, уплывовых прадстаўнікоў выканаўчай улады, экспертаў па кірунках. Але самая галоўная наша задача — даць чалавеку правільны арывенчэр. Самастойна яму цяжка разабрацца ў юрыдычных тонкасцях, выйсці на патрэбных людзей, пераадолець бюракратычныя бар'еры. А тут з дапамогай вопытных юрыстаў ён атрымае належны алгарытм дзеянняў.

— **І шмат каму ўдалося такім чынам вырашыць свае праблемы?**

— Тут вось што трэба мець на ўвазе. Часцей за ўсё ў грамадскую прыёмную «Белай Русі» звяртаюцца пасля таго, як ужо абдуць усе афіцыйныя інстанцыі. Як правіла, такіх пытанняў — непад'ёмных. Ну, напрыклад, некаторым хочацца, каб у судзе была перагледжана крымінальная справа ў дачыненні да сваяка. І гэта пасля ўсіх апеляцый. Або просяць

умяшцаць у разбіральніцтва па раздзеле спадчыны ці паспрыць закупцы за дзяржаўныя грошы дарагіх лекаў за мяжой, каб выратаваць хворага. На жаль, тут мы не маем паўнамоцтваў. А бывае і такое, што праблема вельмі складаная, але не безнадзейная. Нядаўна ўдалося дапамагчы шматдзетнай сям'і вырашыць праблему з жыллём. Ці вось яшчэ прыклад. Звярнулася да нас жанчына, была педагог. Паскардзілася на тое, што ёй няправільна налічылі памер пенсіі. Даказаць гэта не змагла ні ў адной інстанцыі. Нашы спецыялісты яшчэ раз падрабязна ўніклі ў сутнасць справы. І што вы думаеце? Сапраўды, пенсія паважанна настайніцы была налічана з памылкай. Дзякуючы нашаму ўмяшальніцтву справядлівасць аднавілі.

— **Хто і з якімі пытанямі часцей за ўсё да вас звяртаецца?**

— Кантынгент штогод практычна аднолькавы. Трэць — гэта пенсіянеры. Астатнія — у асноўным рабочыя, служачыя, падпрямальнікі. Невялікі працэнт наведвальнікаў складаюць студэнты і беспрацоўныя. Нашы грамадскія прыёмныя, а іх зараз налічваецца 155, ахопліваюць усе адміністрацыйна-тэрытарыяльныя адзінкі краіны. За мінулы год было зарэгістравана амаль тры тысячы зваротаў. Тэматыка тыповая. Людзі імкнучыся вырашыць свае камунальныя і жыллёвыя праблемы, просяць выдзеліць фінансавую дапамогу і так далей.

Ёсць і вынаходнікі вечагага рухавіка. Якіх толькі праектаў не прыходзіцца разглядаць! Дзеля гэтага мы прыцягваем экспертаў з Акадэміі навук. Былі і чарчэжы ліфта, які павінен ездзіць уверх-ўніз без электрычнага току, і печка, якая працуе на, як бы гэта мякчэй выказацца, адходах жыццяздзейнасці чалавечага арганізма. Смех смехам, а разбірацца мы павінны. Гэта, калі хочацца, знак фірмы. Атмасфера ў грамадскіх прыёмных «Белай Русі» на рэдкасць дэмакратычная і добразачлівая. Тут ніхто не застаецца без увагі.

— **Напэўна, асабліва вялікі наплыв наведвальнікаў напярэдадні парламенцкіх і прэзідэнцкіх выбараў?**

— У такіх перыяды галава ідзе кругам ад просьбітаў і скаржнікаў. Але адмахнуцца нельга. Дапамагаем, чым можам. Дарэчы, структуры аб'яднання «Белая Русь» ужо не раз выконвалі ролю вышэйшых штабаў Аляксандра Лукашэнкі. Гэта работа надзвычайна непружаная і адказная. Усё павінна дзейнічаць як адзіны заведзены механізм — спраўна і безадмоўна. І ў нас

гэта заўсёды атрымлівалася, таму што працавалі сумленна, бо наша арганізацыя цалкам падтрымлівае палітыку кіраўніка дзяржавы. Яна і стваралася з такой мэтай. Калі бачыш, што твае апаненты аб'ядноўваюцца, імкнучыся выступаць адным фронтам з апазіцыйнымі лозунгамі, то разумеш: усе патрыятычныя сілы, якія ідуць за нашым нацыянальным лідарам, таксама павінны з'яднацца і адстойваць сваю лінію. А яна вызначана Прэзідэнтам коротка і ясна — мы будзем краіну сацыяльнай справядлівасці, дзяржаву для народа.

— **Іншымі словамі, вашы грамадскія прыёмныя выконваюць куды больш шырокія функцыі, чым дапамога наведвальнікам і адказы на іх пісьмовыя звароты?**

— Безумоўна. Калі мы ўжо закралі тэму выбараў, то трэба адзначыць, што на базе грамадскіх прыёмных праводзіцца актыўная агітацыя за кандыдатаў у дэпутаты ад «Белай Русі». Самі яны атрымліваюць у нас арганізацыйную і метадычную дапамогу. Для іх тут па сутнасці створана школа будучага народнага выбарнікі ка. Урач, настаўнік, кіраўнік гаспадаркі або спартсмен не зможа адразу якасна выконваць дэпутацкія абавязкі. Да такой ролі чалавека трэба рыхтаваць. З гэтай мэтай мы запрашаем для супрацоўніцтва эканамістаў, прамыслоўцаў, палітэхнолагаў, юрыстаў, вучоных. У выніку нашы прадстаўнікі паспяхова працуюць у парламенце, мясцовых саветах, органах выканаўчай улады, на іншых адказных пасадах. Мы падтрымліваем з імі цесную сувязь. Гэта асабліва яскрава праўляецца пры вырашэнні пытанняў, з якімі звяртаюцца наведвальнікі грамадскіх прыёмных. Дарэчы, пастаянна займаючыся канкрэтнымі праблемамі грамадзян, нашы спецыялісты заўсёды трымаюць руку на пульсе жыцця і маюць магчымасць рэгулярна здзяйсняць незалежны маніторынг сітуацыі ў грамадстве. Гэтыя матэрыялы мы накіроўваем дзяржаўным органам і спадзяемся, што яны дапамагуюць прымаць больш узважаныя рашэнні. Не магу не адзначыць і тое, што на базе нашых прыёмных мы пачалі арганізоўваць нешта падобнае на грамадскае абмеркаванне заканадаўчых ініцыятыў. Днямі адбылася дыскусія зацікаўленых бакоў з нагоды падрыхтоўкі канцэпцыі закона аб папярэджанні гвалту ў сям'і. Думаю, гэты кірунак работы таксама вельмі перспектыўны і карысны.

— **Ці плануюцца якія-небудзь змяненні ў рабоце грамадскіх прыёмных?**

— Апошнім часам скаргаў стала значна менш, што гаворыць пра павышэнне якасці работы са зваротамі грамадзян на месцах і эфектыўную інфармацыйную дзенасць у краіне. Нашы грамадскія прыёмныя паступова ператвараюцца ў цэнтры грамадскага дыялогу, правяднікі эканамічных і сацыяльных інавацый. Усе свежыя ідэі, слухныя прапановы можна будзе выкарыстоўваць для паспяховага развіцця Беларусі. Спадзяюся, у нас гэта атрымаецца.

Гутарыў Міхаіл КАВАЛЁў

■ 3 нагоды

АКАДЭМІЯ ГОНАРУ І ДОБЛЕСЦІ

60 гадоў галоўнай міліцэйскай ВНУ краіны

Сваю гісторыю ўстанова адукацыі пачала з 1958 года. Тады было створана Мінскае аддзяленне факультэта завочнага навучання Вышэйшай школы МУС СССР. Праз гады цяперашняя акадэмія — адна з самых прэстыжных ВНУ нашай краіны. Сярод яе выпускнікоў — пяць міністраў унутраных спраў Беларусі, у тым ліку і дзейны міністр генерал-лейтэнант міліцыі Ігар ШУНЕВІЧ.

— Выпускнікі Акадэміі МУС карыстаюцца аўтарытэтам у органах унутраных спраў, з'яўляюцца прыкладам прафесіяналізму, высокай грамадзянскасці, дакладна і сумленна выконваюць свой доўг, — падкрэсліў **міністр унутраных спраў Ігар ШУНЕВІЧ**. — Шчыра жадаю, каб нам заўсёды былі ўласцівы важныя складнікі асобы супрацоўніка праваахоўных органаў — самаадданасць, адвага, беззапаветная мужнасць у служэнні Айчыне.

Зараз будучых афіцэраў рыхтуюць факультэты міліцыі, следча-экспертны і крымінальна-выканаўчы, акрамя таго, можна атрымаць адукацыю на факультэце права, а таксама паглыбіць свае веды на факультэце павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кіраўнічых кадраў. Усяго ва ўстанове адукацыі 19 кафедраў. Акадэмія МУС добра вядома не толькі ва ўсёй Беларусі, яна славіцца высокім узроўнем падрыхтоўкі праваахоўнікаў і ў краінах СНД і далёкага замежжа. Паказчык гэтага — шматлікі міжнародныя канферэнцыі і форумы, якія праходзяць на базе жадаю. Акрамя гэтага, у сценах вышэйшай навучальнай установы асабліва ўвага ўдзяляецца фізічнай падрыхтоўцы і спорту: курсанты і выпускнікі нярэдка становяцца пераможцамі і прызёрамі чэмпіянатаў свету і Еўропы ў розных спартыўных дысцыплінах.

Як расказаў **начальнік Акадэміі МУС генерал-маёр міліцыі Уладзімір БАЧЫЛА**, навучальная ўстанова заклочыла 56 дагавораў аб супрацоўніцтве з ВНУ па ўсім свеце. Акадэмія з'яўляецца членам Асацыяцыі вышэйшых навучальных устаноў МУС (папіцы) дзяржаў — удзельніц СНД, а таксама членам Міжнароднай асацыяцыі акадэміі паліцыі (INTERPA). У 2014 і 2017 гадах ВНУ была ўдастоена высокай узнагароды — прэміі ўрада Рэспублікі Беларусь у галіне якасці. У 2017 годзе на званне лаўрэата прэзідэнтавалі 40 арганізацый, якія прадстаўляюць розныя напрамкі эканомікі і сацыяльнай сферы. Сярод іх толькі адна ўстанова адукацыі — Акадэмія МУС Рэспублікі Беларусь. Дарэчы, па ўсіх ацэнках крытэрыях акадэмія атрымала максімальную колькасць балаў.

— Мы глядзім у будучыню, рыхтуем тых, хто ўслед за намі ўстане на абарону правапарадку і законнасці ў краіне. Упэўнены, што нашы выпускнікі і надалей з гонарам будуць выконваць укладзенныя ім задачы, забеспячваючы надзейную абарону законных правоў і інтарэсаў іграшчана ад злычынных замахаў, дэманструючы сілу Закона і перамогу справядлівасці, — падкрэсліў **начальнік Акадэміі МУС Уладзімір БАЧЫЛА**.

Адным з ключавых момантаў святкавання юбілею стане ўрачыстае адкрыццё мемарыяла «Алея Памяці, Гонару, Славы». Ён прысвечаны ўсім тым, хто аддаў жыццё пры выкананні службовага абавязку. Мерапрыемства працягне ўшанаванне найлепшых супрацоўнікаў і курсантаў акадэміі. Святочная праграма завершыцца ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета, дзе будзе прадстаўлена пастаноўка ў гонар юбілею Акадэміі МУС. На свята запрошаны найвышэйшыя службовыя асобы і замежныя дэлегацыі — прадстаўнікі ўстаноў адукацыі, з якімі акадэмія плённа супрацоўнічае ўжо шмат гадоў.

Дар'я КАСКО

Асабісты прыклад

Старшыня Віцебскага аблвыканкама **Мікалай Шарснёў** не першы год на асабістым прыкладзе дэманструе землякам, што спартыўныя рэкорды можна ўстанавіць у любым узросце. Нядаўна лідар Прадзвінскага краю ў міжнародных спаборніцтвах па жывым дваябор'і «Славянскі кубак», як і летась, устанавіў рэкорд Еўропы і, адпаведна, Беларусі сярод ветэранаў спорту.

Фота Аляксандра ЦІАТКАРА

Турнір адбыўся ў віцебскім Цэнтральным спартыўным комплексе. У ім бралі ўдзел больш за 150 атлетаў з Беларусі, Украіны, Расіі, Узбекістана.

У першай спробе жыву на максімум гурбнатар узняў вагу ў 167,5 кг, другі падыход — 172,5 кг. А падчас заключнага этапу спаборніцтваў 100-кілаграмовую штангу ён падняў 25 разоў.

Нагадаем, што Мікалай Шарснёў таксама паспяхова выступае на спаборніцтвах па гіравым спорце і ўжо не раз становіўся пераможцам. Напярэдадні віцебскага турніру ён сказаў прадстаўнікам СМІ, што займаецца спортам яшчэ і дзеля таго, каб на спаборніцтвах моладзь задумвалася пра неабходнасць прытрымлівацца здаровага ладу жыцця.

Падтрымліваў старшыню аблвыканкама падчас выступлення не толькі гледачы, але і сям'я, сёлета ў турніры браў удзел і яго сын Уладзімір.

Сілавяны віды спорту становяцца ўсё больш папулярнымі на Віцебшчыне. Мікалай Шарснёў у свой час стаў ініцыятарам размяшчэння вулічных комплексаў для трэніровак. І яны ёсць не толькі ў абласным цэнтры, але і ў райцэнтрах і пасёлках.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

■ Прыёмная кампанія — 2018

У шчасліўчыках — пераможцы 11 алімпіяд

Міністэрства адукацыі зацвердзіла пералік міжнародных алімпіяд, пераможцы якіх будуць мець у бачым годзе права на залічэнне без уступных выправаванняў у вышэйшыя і сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы на адпаведны спецыяльнасці.

У яго ўвайшлі 11 міжнародных спаборніцтваў: 59-я Міжнародная матэматычная алімпіяда (2018 год, Румынія); 52-я Міжнародная Мендзялееўская алімпіяда школьнікаў па хіміі (2018 год, Беларусь); 50-я Міжнародная хімічная алімпіяда (2018 год, Славакія і Чэхія); 49-я Міжнародная фізічная алімпіяда (2018 год, Партугалія); 29-я Міжнародная біялагічная алімпіяда (2018 год, Іран); 15-я Міжнародная геаграфічная алімпіяда (2018 год, Канада); 1-я Еўрапейская матэматычная алімпіяда для дзяўчат (2018 год, Італія); 12-я Міжнародная алімпіяда па навуках аб Зямлі (2018 год, Тайланд); 14-я Міжнародная Жаўтыкаўская алімпіяда па фізіцы, матэматыцы і інфарматыцы — (2018 год, Казахстан); 5-я Міжнародная геаграфічная алімпіяда школьнікаў краін Балтыйскага рэгіёна (2018 год, Латвія); Алімпіяда школьнікаў Саюзнай дзяржавы па рускай мове і рускай літаратуры «Расія і Беларусь: гістарычная і духоўная супольнасць» (2017 год, Беларусь).

Удалалінікі дыпламоў першай, другой і трэцяй ступеняў гэтых алімпіяд маюць права на залічэнне ў ВНУ без экзаменаў.

Надзея НІКАЛАЕВА

■ Грошы

ПАЛІВА ЗНОЎ ДАРАЖЭ

З аўторка змяніліся рознічныя цэны на аўтамабільнае паліва, паведамлілі ў прэс-службе «Белнафтахіма».

Ужо традыцыйна рознічныя цэны на дызельнае паліва і аўтамабільны бензін павялічыліся на адну калейку. З 15 мая кошта 1 літра бензіну АІ-92-К5-Еўра складае 1 рубель 29 капеек, АІ-95-К5-Еўра — 1 рубель 37 капеек, АІ-98-К5-Еўра — 1 рубель 58 капеек, ДП — 1 рубель 37 капеек.

Сяргей КУРКАЧ.

■ Соцыум

«У сем'ях 70 % мінчан выхоўваюць усяго адно дзіця»

У сталіцы да Дня сям'і прымеркавалі дзясяткі ўрачыстых падзей і акцый.

Як расказала **старшыня камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Жанна РАМАНОВІЧ**, адным з галоўных мерапрыемстваў свята стала ўручэнне ордэна Маці:

— Адметна, што многія з гэтых жанчын паспяхова сумяшчаюць мацірынства і прафесійную дзейнасць. Сярод іх — прадаўцы, сакратары, выкладчыкі, інжынеры, выхавальнікі дашкольных устаноў. З 33 жанчын, прадстаўленых да ўзнагароджання, толькі восем — хатнія гаспадыні.

Зараз у Мінску каля 700 жанчын удастоены ордэна Маці, але ў плане — узнагародзіць кожную годную прадстаўніцу прыгожага полу, якая выхавала пяць і больш дзяцей. Не менш значнай падзеяй на святковым тыдні стала ўручэнне ключоў ад 20 ватэрчэ сацыяльна неабаронены

Мы разам — Беларусь!

Краіна моцная рэгіёнамі: Ленінскі раён г. Мінска

УСЁ ДЛЯ КАМФОРТНАГА ЖЫЦЦЯ

Па выніках гарадскога сацыяльна-эканамічнага спабарніцтва Ленінскі раён сталіцы ўжо некалькі гадоў ўваходзіць у тройку найлепшых. Мы пагаварылі з кіраўніком адміністрацыі раёна Пятром ШОСТАКАМ аб тым, дзякуючы каму ўдалося дасягнуць такіх высокіх вынікаў і якія змены ў хуткім часе закрануць раён.

— **Пётр Мікалаевіч, якім сферам у развіцці раёна на цяперашні момант удаляецца найбольш пільна ўвага?**

— Вядома, працаваць эфектыўна можна толькі, калі не выпускаць з поля зроку ні адзін з кірункаў. Але я хацеў бы вылучыць дзве сферы, якія знаходзяцца на асабліва кантролі, — гэта эканамічны блок і жыллёва-камунальная гаспадарка. Што да работ прадпрыемстваў і арганізацый раёна, то ад іх паспяховасці залежыць дабрабыт усіх жыхароў. Таму галоўная задача, каб яны функцыянавалі стабільна і былі канкурэнтаздольныя, мы, з боку адміністрацыі, імкнемся аказваць ім усялякую падтрымку.

У другім кірунку — жыллёва-камунальнай гаспадарцы — найбольш пытанню паўстае з капітальнымі рамонтамі жылля, уцяпленнем і тэрмарэнавацыяй жыллага фонду і рамонтам пад'ездаў. Усе праблемы знікаюць, як толькі падраднаыя арганізацыі

ў пад'ездзе ў новабудулі або пасля рамонту, лічу, вельмі карысна. Каб людзі адчувалі адказнасць за свае ўчынкі і не ставіліся паварварску да вынікаў чужой працы.

— **Ленінскі раён працягвае папярэдня-ца новым жыллём. А якія аб'екты інфраструктуры з'явіліся тут у найбліжэйшы час?**

— Так, сапраўды, летась мы надзяліліся спрацавалі па будаўніцтве жылля: увялі ў эксплуатацыю 61 трыццаці метраў квадратных. Сёлета задачы некалькі іншыя — падрыхтоўка пляцоўкі пад будучае будаўніцтва, развіваем транспартную інфраструктуру. Да наступнага года мы будзем гатовы актыўна працаваць у чатырох мікраарахнах. На працягу 10 гадоў плануем пабудоваць яшчэ 600 тысяч квадратных метраў жылля.

прыступім да будаўніцтва яшчэ аднаго сада і школы, ужо выйшлі на праектаванне дзіцячай паліклінікі і спартыўна-аздраўленчага цэнтру з басейнам тыпу «Мандарын». Мадэрнізуецца і ФАК «Серабранка». Тут з'явіцца 13 тэнісных кортаў, медыцынскі цэнтр, будзе абноўлены басейн, ужо адкрыта тэрапеўтычная зала. Такага аб'екта ў Мінску яшчэ няма.

У гэтым месяцы пачаў працаваць Мінскі гарадскі Палац культуры, які ў ходзе будаўніцтва называўся ДК «Лішчыцкі». Устаноўка такога плана была проста неабходна раёну, думаю, яна паспяхова справіцца з усімі складанымі на яе задачамі.

Тое, чым сапраўды ганарыцца Ленінскі раён, дык гэта развітая велаінфраструктура. Па нашым раёне праходзіць 15,5 км веладарожкі, а калі ўлічыць усе дарожкі, якія размешчаны па пешаходным сувязях, увогуле 35,7 км. Летась мы нарасце звязалі Лашыцу з Серабранкай, сёлета на парадку дня ўстаноўка ў дварах велагаражоў, дзе за абаненцкую плату ў 3 рублі можна будзе захаваць ровар.

— **Калі гаварыць пра эканоміку, на якія рынкі збыту зараз арыентаваны раён?**

— Прадпрыемствы раёна да нядаўняга часу пастаўлялі сваю прадукцыю ў 55 краін свету. Не ўтойваю, што 88% паставак ідзе на расійскі рынак. Але мы развіваем і новыя напрамкі, толькі сёлета ў спіс партнёраў даліся 14 новых краін. Дарэчы, найбольшы прырост з іх даў Вірнінскі астраў. Таксама пачалі працаваць з Азербайджанам, Узбекістанам, Малдовай, Арменіяй, Кубай, Кеніяй, ААЭ, Сербіяй — геаграфія паставак сапраўды шырокая. На мой заплаванана пазездка дэлегацыі Ленінскага раёна ў Кітай, дзе будзе падпісана пагадненне аб супрацоўніцтве з раёнам Січэн горада Пекін.

— **Вяртаючыся да пачатку нашай размовы. Ленінскі раён заняў трэцяе месца ў гарадскім сацыяльна-эканамічным спабарніцтве. Якія прадпрыемствы і арганізацыі паспрыялі гэтай у найбольшай ступені?**

— Мы штогод праводзім сваё ўнутранае спабарніцтва, пераможцы якога заносіцца на Дошку гонару. Сёлета сярод іх аказаліся СААТ «Камунарка», ААТ «Мінск Крышталь», ААТ «Мінск Крышталь Груп», СТАА «Белрасінтэр», ПУП «ДыбудТэхніка», ТАА «Аўталітэкспрэс», УП «Мінскінжпраект», КУП «Жыллёва-камунальная гаспадарка Ленінскага раёна г. Мінска».

пачынаюць выконваць свае абавязкі ў поўнай меры. Дарэчы, Ленінскі раён адзін у горадзе летась знізіў колькасць аварыяў грамадзян па пытаннях ЖКГ. Гэта вынік мэтанакраўчанай працы: мы павялічылі колькасць сустрэч з насельніцтвам, перанеслі іх на больш позні, зручны для большасці час, узмацнілі кантроль за абвесткамі аб гэтых справах.

— **Дарэчы, пра сферу ЖКГ. Як вы зараз ацэньваеце вынікі рэформы?**

— Адназначна ёсць адчувальнае паліпшэнне. Аднак рэформа не паспела завяршыцца, як змяніліся падыходы да таго ж капітальнага рамонтна. Напрыклад, уцяпленне дамоў цяпер праходзіць за кошт жыхароў, гэта ж датычыцца і рамонтаў пад'ездаў. Вядома, пытанню ўзнікае маса. Хоць у тых жа малых гарадах такая сістэма выкарыстоўвалася заўсёды. Не ўсе мясцовыя жыхары хочуць унікаць у гэтыя працэсы і самастойна рабіць нешта для паліпшэння ўмоў жыцця. Напрыклад, цяпер у якасці эксперымента прапануюць усталяваць камеры відэаназірання ў месцах правядзення капрамонту. На мой погляд, гэта лішне: ёсць абавязак заказчыка кантраляваць ход работ і абавязак падрадчыка адказваць за вынік, трэці бок у гэтых уззаемадасносах не патрэбны. А воль усталюваць камеры

У адной толькі Лашыцы замест цяперашніх 43 тысяч чалавек павіна пасяліцца 80 тысяч. Што, адпаведна, цягне за сабой змены і ў інфраструктуры.

Так, на ліпень у нас заплаванана адкрыццё новага дзіцячага садка. Сёлета

Цэнтр карэкцыйна-развіццёвага навучання і рэабілітацыі Ленінскага раёна, гімназія № 1 імя Ф. Скарыны, Гарадскі клінічны дзіцячы псіхіятрычны дыспансер, Гарадскі цэнтр алімпійскага рэзерву па вяслярных відах спорту і Нацыянальны мастацкі музей.

У ТЭМУ

Як расказала намеснік начальніка ўпраўлення, загадчык сектара эканамічнага развіцця і аналізу ўпраўлення эканомікі Таццяна ВАРАБ'ЕВА, Ленінскі раён выканаў усе асноўныя эканамічныя паказчыкі. Па аб'ёме экспарту тавараў і залатны рост істотна перавысіў чаканні. Усяго ў раёне дзейнічае больш за 5,5 тысячы арганізацый, зарэгістравана больш за 7,2 тысячы індывідуальных прадпрыемлінаў. Пасля ўступлення ў сілу Дэкрэта № 7 істотна вырасла колькасць фізічных асоб, якія займаюцца прадпрыемлінамі. Пасля ўступлення ў сілу Дэкрэта № 7 істотна вырасла колькасць фізічных асоб, якія займаюцца прадпрыемлінамі, калі ў 2013 годзе іх было 800 тысяч, а ў 2014 годзе — 1,2 мільяна.

І самі прадпрыемліны і прадпрыемствы, і прадукцыя, якую яны вырабляюць, не раз становіліся лаўрэатамі гарадскіх і рэспубліканскіх конкурсаў. Так, прадукты пяці прадпрыемстваў раёна былі прызнаныя найлепшымі таварамі 2017 года ў харчовай галіне. Выхадцы з Ленінскага раёна таксама атрымлівалі званне прадпрыемліна года. Дарэчы, тут робіцца ўсё, каб падтрымаць ініцыятывы мясцовых жыхароў па адкрыцці сваёй справы. У раёне працуе восем цэнтраў падтрымкі прадпрыемлінаў, куды можа звярнуцца любы ахвотны. Нездарма толькі за апошнія два гады ў раёне з'явілася амаль 2 тысячы новых індывідуальных прадпрыемлінаў і калі 800 юрыдычных асоб, а таксама было створана 5 тысяч новых працоўных месцаў.

ДАСТУПНАСЦЬ ПА ЎСІХ КАНАЛАХ

Пачнём з перадгісторыі. Як растлумачыла суразмоўніца, да рэформы існавала «ЖРЭА Ленінскага раёна», у склад якога ўваходзіла 12 ЖЭСаў: спецыялізаваныя вытворчыя участкі, якія дазвалялі большую частку работ выконваць сваімі сіламі. Пры гэтым ЖРЭА адначасова выступала і заказчыкам і падрадчыкам. Рэформа ўвела ў гэтую сістэму істотныя змены. Было створана КУП «ЖКГ Ленінскага раёна», ЖЭСы аб'яднаны ў ЖЭУ, якія ў раёне цяпер 4. Функцыя заказчыка была замацаваная за КУП «ЖКГ Ленінскага раёна», для якога ЖЭУ стала падрадчай арганізацыяй. Прычым у тэрмах на правядзенне кожнай з работ ЖЭУ ўдзельнічаюць на тых жа ўмовах, што і іншыя кандыдаты,

як дзяржаўнай, так і прыватнай формай уласнасці. У сваю чаргу, КУП «ЖКГ» больш не выконвае работы сваімі сіламі, а толькі займаецца пошукам падрадчыкаў і кантролем якасці.

Так, у сферы капітальнага рамонтна доля прыватных і дзяржаўных кампаній размеркавалася прыкладна парову. Пры гэтым каля 40% усіх работ у Ленінскі раён выконвае дзяржаўнае прадпрыемства ААТ «Мінскрамбуд». Як расказваў галоўны інжынер Віктар МУРАВІЦКІ, летась у раёне праводзіўся эксперымент пад назвай «Дом за месяц», у якім генеральным падрадчыкам выступіў «Мінскрамбуд». Капітальны рамонт пяціпавярховага дома з чатырма пад'ездамі выканалі роўна за

месяц. Як растлумачыў галоўны інжынер, эксперымент паказаў, што тэмы могуць быць больш аператыўныя, але настолькі сцільныя тэрміны — гэта, хутчэй, выключэнне з правілаў. Бо ёсць тэхнічныя нормы, якія заклікаюць зрабіць дыскамфорт падчас правядзення рамонтна для жыхароў дома мінімальным. Да таго ж многае залежыць ад перыяду года, калі пачаўся капітальны рамонт: натуральна, у цёплую пару ён праходзіць хутчэй. Дарэчы, дзякуючы выбару адказных падрадчыкаў, за перыяд эксперымента ў КУП «ЖКГ» паступіў

Галоўны інжынер камунальнага ўнітарнага прадпрыемства «Жыллёва-камунальная гаспадарка Ленінскага раёна г. Мінска» Віктар МУРАВІЦКІ, намеснік дырэктара па добраўпарадкаванні і санітарным утрыманні жыллёвага фонду Анастасія ВАРАБ'ЕВА (справа) і намеснік дырэктара па сацыяльных пытаннях і рабоце з насельніцтвам Вікторыя САУЛІВІЧ (злева) на вытворчым нарадзе па пытаннях планаванага выканання работ па добраўпарадкаванні тэрыторыі з улікам меркавання жыхароў жылых дамоў Ленінскага раёна.

Адукацыя

Пісьменнікі-другакласнікі і «жывыя» стэнды

Гімназія, якая носіць ганаровае імя Францыска Скарыны, з'яўляецца адной з найлепшых навучальных устаноў не толькі Ленінскага раёна, але і ўсяго Мінска. Прывабы месцы на рэспубліканскіх этапах алімпіяд, перамогі ў міжнародных конкурсах, удзел у прэстыжных канферэнцыях — першыя крокі да гэтых поспехаў гімназісты робяць яшчэ ў пачатковай школе.

Тон вучобе і выхаванню задае энергічны дырэктар навучальнай установы Наталля БУШНЯЯ — заслужаны настаўнік Рэспублікі Беларусь і выдатнік адукацыі краін СНД. Па словах кіраўніка, календар значных падзей і штогадовых мерапрыемстваў звычайна распісаны ў гімназіі на год наперад. Адно з самых маштабных — конкурс экалагічных праектаў на англійскай мове, які праводзіцца ўжо 10 гадоў.

Штогод ён збірае каля ста ўдзельнікаў не толькі са сталіцы, але і з усёй Беларусі і нават замежжа. Мерапрыемства праходзіць у фармаце стэндавай абароны. Удзельнікі самастойна вырабляюць постары і рыхтуюць да іх прэзентацыі. Да ўдзелу дапускаюцца вучні пачынаючы з пятага класа. Пры гэтым у журы конкурсу не толькі вопытныя педагогі, але і выкладчыкі профільных факультэтаў вышэйшай школы.

Людміла БУШУЕВА са сваімі навучэнцамі Кеніяй ХРАМЦОВАЙ і Андрэем САДΟΥСКИМ стварылі кнігу сваёй водгукі да твораў С. Міхалкова з аўтарскімі ілюстрацыямі. А Андрэй прыдумав матэматычныя шыфры для творах пісьменніка.

Дарэчы, малодшыя школьнікі таксама актыўна займаюцца далёкай працай — для іх штогод праводзіцца фестываль дзіцячых ініцыятыў для дасягнення мэт усталювання развіцця таксама ў фармаце стэндавай абароны. Дыяпазон там вельмі шырокі: ад уплыву калыханак на сон дзіцяці да абгрунтавання шкоды мабільных тэлефонаў для здароўя.

Але навукова-практычная дзейнасць — далёка не адзінае, у чым праўляюць сябе гімназісты. Так, на базе навучальнай установы дзейнічае бібліятэка, якой пры падтрымцы Расійскага фонду культуры было прысвоена імя Сяргея Міхалкова. Зразумела, у гімназіі да гэтага пісьменніка асабліва трапяткое стаўленне. Так, зусім нядаўна вучні другога класа пры падтрымцы класнага кіраўніка падрыхтавалі зборнік эса пад назвай «Міхалкоў і мы». Кожны вучань напісаў водгук на найбольш уладданы ім твор аўтара, які праілюстравана ўласнымі малюнкамі. Кніга атрымалася вельмі прыгожай і цікавай — да задання ўсе падшылі з вялікім энтузіязмам і ўжо плануецца зрабіць серыю.

Сталічная гімназія № 1 умее здзіўляць

Марк КОДЗЕНЕУ, вучань 5 класа, стварыў разам з бацькамі дзіцячы макет друкарскага станка часоў Скарыны.

Творчы падыход прасочваецца нават у афармленні гімназіі. Так, напрыклад, 950-гадовага юбілею сталіцы тут з'явіліся інтэрактыўныя тэматычныя стэнды. Дзякуючы выкарыстанню тэхналогіі дапоўненай рэальнасці пры наведванні на такіх стэндах смартфонна ён... «ажывае». Такім чынам можна не толькі пачытаць інфармацыю, але і паглядзець відэаролік. У планах — стварыць інтэрактыўныя стэнды па кожным сацыяльна значным праекце школы.

Напрыклад, аб валандарскіх працы ў інтэрнаце для дзяцей з асаблівасцямі псіха-фізічнага развіцця і нясенні вахты памяці калі Вячэра агню. Зараз жа ўбачыць усе галоўныя дасягненні таленавітых гімназістаў можна на «лесвіцы поспеху». Насупраць кожнай прыступкі тут размешчаныя здымкі вучняў, якія праявілі сябе ў розных напрамках на працягу навучальнага года. «Ведаеце, дзеці часта кажуць, што такі наглядны прыклад — гэта найлепшы матыватар для іх», — падкрэсліла Наталля Уладзіміраўна.

Сацыяльная падтрымка

«Наша задача — даць ім як мага больш самастойнасці»

Працэнт карэкцыйна-развіццёвага навучання і рэабілітацыі Ленінскага раёна г. Мінска праходзіць усе дзеці з асаблівасцямі псіхадэячнага развіцця. Зараз іх у раёне больш за тры тысячы. Тут працуе каманда спецыялістаў: настаўнікаў-дэфекталагаў, псіхалагаў, медыцынскіх работнікаў, якія аказваюць дзецям усю магчымую дапамогу.

— Чым раней пачаць карэкцыйныя заняткі, тым больш шанцаў на істотны прагрэс. На шчасце, цяпер бацькі становяцца больш абазнанымі ў гэтых пытаннях і прыводзяць дзяцей да нас у раннім узросце. На базе цэнтру праводзяцца заняткі з дзецьмі з самымі рознымі асаблівасцямі развіцця: парушэннямі слыху, зроку, апорна-рухальнага апарату, псіхікі. Таксама дзейнічае група для дашкольнікаў і тры спецыяльныя класы, — расказвае дырэктар Цэнтру карэкцыйна-развіццёвага навучання і рэабілітацыі Ленінскага раёна г. Мінска Таццяна ПІВАВАР'ЧЫК.

Дзеці да трох гадоў прыходзяць на заняткі разам з бацькамі. У адной групе збіраецца да 20 малых, якія вучацца мець зносіны не толькі адно з адным, але ў першую чаргу са сваімі бацькамі. Дарослым таксама патрэбны рэкамендацыі, як правільна ўзаемадзейнічаць з асаблівымі дзецьмі. Летась у групу заступілі новае абсталяванне, якое працуе на аснове сэнсарнай інтэграцыі. Педагогі адзначаюць яго істотную дапамогу. Напрыклад, адно з прыстасаванняў — кокан-яйка,

дзе дзіця адчувае сябе як у чэраве маці. Асабліва карыснае яно для дзяцей з аўтызмам, якія, дзякуючы канструкцыі, вучацца адчуваць межы свайго цела. Акрамя суперсучаснага абсталявання, у цэнтры шмат метадычных дапаможнікаў, прычым значную частку з іх педагогі робяць самастойна.

Цэнтр карэкцыйнага навучання быў створаны 19 гадоў таму, а яго дырэктар, Таццяна Барысаўна, прыйшла сюды на працу ўсяго на год пазней. Не дзіўна, што пра дзейнасць установы яна ведае абсалютна ўсё, прычым не толькі яе фармальныя складнікі, але і гісторыю кожнага вучня. Так, у класе, дзе вучацца дзеці з асаблівасцямі апорна-рухальнага апарату, яна расказвае аб тым, як арганізаваны заняткі, хто з дзяцей якіх вынікаў дасягнуў за час навучання.

— Дзеці становяцца больш таварыскімі, атрымліваюць навыкі перадачы сігналаў з дапамогай альтэрнатыўнай камунікацыі: жэстаў, поглядаў. Нават любы непадарытаваны чалавек зможа зразумець, што яму хочацца сказаць, а педагогі інтэрпрэтуюць выказванні ва ўсіх падрабязнасцях. Калі раней многія бацькі з асцярогай бралі з сабой дзяцей у месцы масавага збору людзей, то цяпер з задавальненнем наведваюць з імі цырк і паркі. Дзеці нават разумеюць гукар і з радасцю на яго рэагуюць, — адзначае Таццяна Барысаўна.

Як педагогі з вялікай душой дапамагаюць асаблівым дзецям

Дырэктар цэнтру Таццяна ПІВАВАР'ЧЫК (злева) разам з выхавальнікам Алесіяй МІХЕЕВАЙ (справа) падчас заняткаў з дзецьмі старэйшай групы.

У класе малых знаходзіцца па 10 гадзін у дзень. Акрамя навучання вялікая ўвага ўдзяляецца іх фізічнаму развіццю. Так, у зале адаптыўнай фізічнай культуры хлопчыкі і дзяўчкі выконваюць шмат практыкаванняў, якія паўтараюць базавыя бытавыя дзеянні. Але любімым месцам дзяцей — гэта арэлы са спецыяльнай фіксацыяй і трэнажор Грос, у якім дзеці з ДЦП могуць прыняць вертыкальнае становішча і нават зрабіць некалькі крокаў. Насупраць спецыяльна ўсталявалі лустражкі, а побач паклалі ф'юбл, каб стваралася адчуванне гульні ў футболе. «Вы б бачылі, колькі шчырай радасці гэта выклікае!» — усміхаецца дырэктар.

Таксама акцэнт робіцца і на працоўным на вучанні. Дзеці вучацца карыстацца пыласосам, прапрацьваць ежу. «Яны заўсёды будучы мець патрэбу ў падтрымцы, але наша задача — даць ім як мага больш самастойнасці». Пасля 18 гадоў малых людзей перанакіроўваюць у тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва, з якім цесна супрацоўнічае ўстанова адукацыі. І дзякуючы сумесным мерапрыемствам імкнецца не выпускаць з вяду сваіх выпускнікоў.

Сацыяльны педагог, інструктар-метадист па фізічнай рэабілітацыі Алена ФЕДРАТКА праводзіць карэкцыйна-развіццёвы заняткі.

Спецыяліст вытворчага адрэза Кацярына СІКЕВІЧ (злева) і Алена СІГАЕВА абмяркоўваюць пытанні па бягучым рамонце ў рамках тэрытарыяльнай прыналежнасці жылых дамоў.

адрэсе вуліца Пляханова, 30 мясцовыя жыхары пастаянна паркавалі аўтамабілі на зялёнай зоне і раб'ездзілі яе да грунту. Цяпер яна абнесена жалезабетоннай дэкарэватывай агароджай, палююць адначасна газон. Самы маштабны сёлётны праект — абнаўленне двараў тэрыторыі па адрэсе вуліца Пляханова, 79—81. Тут устанавіць новае дзіцячае гульнявое абсталяванне, спартыўную пляцоўку, пабудуюць дадатковыя парковыя месцы. З'явіцца побач і дзіцячыя веладарожкі з поўнай інфраструктурай. Такія ўжо некалькі гадоў існуюць у дварах на вуліцы Якубава, 28 і карыстаюцца вялікай папулярнасцю: туды нават прыходзяць на навучальныя заняткі вучні суседніх дзіцячых садоў і школ.

Матэрыялы падрыхтавалі Дар'я КАСКО, Алена ДАУЖАНОК. Фота Ганны ЗАНКАВІЧ. УНП 192610238.

«ГАЛОЎНАЯ ПЕРАВАГА — КОМПЛЕКСНЫ ПАДЫХОД»

Якія работы

выконвае «Мінскінжпраект»

Унітарнае прадпрыемства «Мінскінжпраект» працуе ўжо больш за 40 гадоў. Да гэтага часу пералік паслуг, якія аказвае арганізацыя, здаецца ўсеахопным. Працэс расказаць, якія работы спецыялісты не выконваюць. Таму што праектаванне вулічна-дарожнай сеткі, інжынерных збудаванняў, вода-, цепла-, газа- і электразабеспячэння і многае іншае — іх штодзённая праца. За рэалізацыю маштабных праектаў прадпрыемства трапіла на Дошку гонару Ленінскага раёна.

Дырэктар Аляксей Пятровіч ГАВАРКО.

Па сталіцы — з ветрыкам

Як падкрэслівае дырэктар УП «Мінскінжпраект» Аляксей ГАВАРКО, галоўная перавага прадпрыемства — комплексны падыход: «Калі ў нас размяшчаецца праект, заказчыку ўжо не баліць галава: напрыклад, хто будзе выносіць водаправод? Ці хто будзе падключаць ліўнёвую каналізацыю? І як усё гэта скаардынаваць. Пра усё гэта мы клапацімся самі. Калі браць буйныя ўжо рэалізаваныя аб'екты, то гэта, напрыклад, уся інжынерная сетка ў мікрараёнах Сухарава і Лошыца».

Вялікі знакавы аб'ект, якім цяпер займаецца інстытут, — трэцяя лінія

метро. Задача спецыялістаў «Мінскінжпраекта» — падрыхтоўка тэрыторыі для будаўніцтва і яе аднаўленне пасля. Дарэчы, такое супрацоўніцтва ўжо добра традыцыйна: прадпрыемства працавала над праектаваннем яшчэ самых першых станцый сталічнай падземкі.

Не менш важным з'яўляецца развіццё і наземнай транспартнай сеткі. Зараз сталіцу закрываюць маштабныя змены, якія, як абяцаюць спецыялісты, зробяць горад значна больш зручным для аўтамабілістаў. Пакуль ён разбіты на сектары чыгуначнай і Свіслаччу, таму некаторыя раёны звязваюць толькі

другое транспартнае кальцо і кальцавая аўтадарога. Але хутка падзяліць транспартныя патакі дапамогуць яшчэ два кальцы: першае і трэцяе.

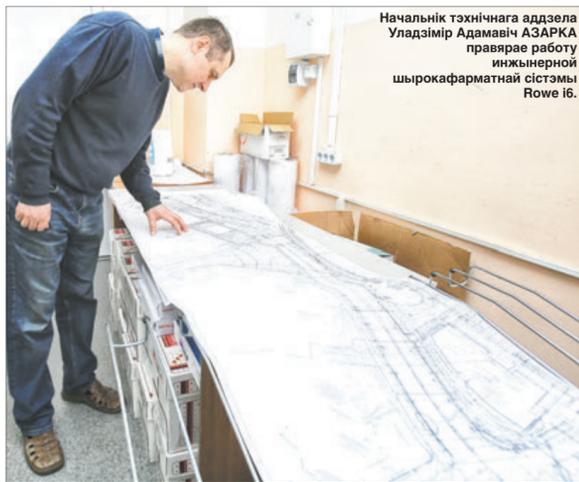
Завяршаецца злучэнне першага транспартнага кальца, праектаваннем якога таксама займаецца «Мінскінжпраект». Участак ад вуліцы Карла Лібнехта да Харкаўскай ужо здадзены ў эксплуатацыю, дарэчы, летась за гэта прадпрыемства атрымала ганаровы дыплом. У стадыі праектавання знаходзіцца ўчастак ад праспекта Дзяржынскага да Талстога, дзякуючы чаму кальцо ўдасца злучыць, што дазволіць транспарту не заяджаць у цэнтр горада.

Калужская Малінаўка і в'етнамскі трамвай

Акрамя развіцця агульнагарадской інфраструктуры, «Мінскінжпраект» займаецца і рэалізацыяй праектаў прыватных кампаній. Напрыклад, цяпер рытуе

заказчыкам. Так, для Калужскай вобласці спецыялісты спраектавалі камунікацыі для цэлага раёна, які, сучасна мінскаму, называецца Малінаўка. Цяпер разглядаецца перспектыва праектавання трамвайнай лініі ў В'етнаме. Дарэчы, «Мінскінжпраект» — адна з дзюво арганізацый у Беларусі, якія займаюцца распрацоўкай ліній для электратранспарту.

Акрамя выключна функцыянальных аб'ектаў, супрацоўнікі прадпрыемства праектуюць і тое, што нясе ў сабе пэўную эстэтыку. Напрыклад, летась рабілі мадэрнізацыю пуццэпровода праз Нямігу. Замянілі парэнчавую агароджу, абліцоўку, тратуарную плітку, цяпер

Начальнік тэхнічнага аддзела Уладзімір Адамавіч АЗАРКА правярае работу інжынернай шырокафарматнай сістэмы Rowe 16.

Аператар капіравальна-множыльнай тэхнікі Таццяна Міхайлаўна СМІРНОВА кантралюе работу фолдара, які аўтаматычна складае чарціжы вялікіх фарматаў.

Інжынер і супрацоўнік архіва Тамара Уладзіміраўна САУЧУК ставіць на паліцы «Справу» чарговага завяршанага праекта.

Ад першага да фінальнага кроку

Кожны з рэалізаваных праектаў прадугледжвае маштабную працу, у некаторых выпадках яна вядзецца гадамі. Так што падыход супраць грунтоўны. Пачынаючы ад аналізу горадабудаўнічай дакументацыі і фактычнай сітуацыі, экалагічнай экспертызы да аўтарскага нагляду і суправядзення непасрэдна будоўлі праекта.

Акрамя таго, прадпрыемства выконвае галіновыя схемы. У прыватнасці, летась па замове «Мінскаводаканала» інстытут падрыхтаваў праграму перавода сталіцы на падземныя крыніцы водазабеспячэння. Пралічвалі чатыры варыянты развіцця водазабеспячэння горада, рабілі комплексную рознакававую ацэнку гэтых варыянтаў не толькі з інжынернага пункту гледжання, але і з эканамічнага. Адапціваў варыянтнай прайшоў экалагічны экспертызу, і на яго аснове быў распрацаваны бізнес-план. Усе гэтыя дакументы зараз знаходзяцца ў «Мінскаводаканале», і па сутнасці, з'яўляюцца дарожнай картай для развіцця водазабеспячэння сталіцы. Аналігічную работу «Мінскінжпраект» зрабіў і для «Гармаўтадарара» па ліўнёвай каналізацыі, дапамагалі ў працы спецыялісты Акадэміі навук.

Нягледзячы на вялікі пералік ужо засвоеных тэхналогій, арганізацыя не стаіць на месцы. Сёлета атрымалі атэстат на аказанне інжынерных паслуг, выкананне тэхнагляду. Так што «Мінскінжпраект» можа зараз выступаць у ролі і падрадчыка, і заказчыка. Праўда, на розных аб'ектах — па законе гэтыя функцыі павінны быць раздзеленыя. Акрамя таго, інстытут актыўна супрацоўнічае з Міністэрствам архітэктуры і будаўніцтва, удзельнічае ў распрацоўцы нарматыўных прававых актаў. Арганізацыя з'яўляецца членам грамадска-кансультацыйнага савета пры Міністэрстве архітэктуры і будаўніцтва.

Усяго на прадпрыемстве «Мінскінжпраект» працуе больш за 350 чалавек. Адначасова яны вядуць каля 70 праектаў. Але, як падкрэсліў Аляксей Гаварко, аднолькава аднакі і педантычны спецыялісты падыходзяць як да буйных, так і да зусім невялікіх праектаў. Гэта і ёсць адна з асноўных рыс прафесіяналізму.

УНП 100088587

Дар'я КАСКО. Фота Ганны ЗАНКОВІЧ.

«НАША КРЭДА — КАНКУРЭНТАЗДОЛЬНАСЦЬ»

Традыцыйная якасць і найноўшыя тэхналогіі «Камунаркі»

Генеральны дырэктар «Камунаркі» Іван ДАНЧАНКА на сустрэчы з прадстаўнікамі гандлю.

На любым рынку заўсёды ёсць лідар. І ў сферы кандытарскіх вырабаў першае месца ўз'яўлена займае «Камунарка». Менавіта яна вырабляе цукеркі на любы смак і густ, якія даўно палюбілі не толькі беларусам, але і многім замежным пакупнікам. На кандытарскай фабрыцы ўмеюць дагэдаць густам самым запатрабаваных гурманаў. Пры гэтым ведаюць, як захаваць традыцыйна высокую якасць, застаючыся ў межах даступных большасці кліентаў коштаў. Галоўнае для «Камунаркі» — гэта канкурэнтаздольнасць. І пра тое, як яе ўдаецца дасягнуць у сённяшніх няпростых умовах, расказаў генеральны дырэктар прадпрыемства Іван ДАНЧАНКА.

— У «Камунаркі» надзвычай шмат розных узнагарод. Якая з іх асабіста для вас з'яўляецца самай каштоўнай?
— Сапраўды, у нас шмат яскравых адзнак. І ўсе яны — значныя, даюць ацэнку працы калектыву. Найбольш каштоўнай для мяне з'яўляецца «Народная марка». Гэта ўзнагарода, якая вызначаецца па выніках галасавання пакупнікоў. Напярэддзі Новага года, на Раство, яе ўручаюць шырока асвятляюцца ў прэсе. Гэта вельмі важная і аўтарытэтная ўзнагарода.
— За кошт чаго вы ўтрымліваеце лідарства пацыянтаў?
— Галоўная задача, якая стаіць перад харчовымі прадпрыемствамі, — захаваць высокую якасць прадукту і быць канкурэнтнымі па кошце. Бо сёння, працуючы з буйнымі гандлёвымі сеткамі, пастаянна даводзіцца чуць пра неабходнасць пэўных зніжкаў, акцый. Ідучы насустрач гэтай, некаторыя вытворцы зніжаюць якасць сваіх тавараў. Асабліваць «Камунаркі» ў тым, што мы выкарыстоўваем сучасныя, новыя тэхналогіі, але захоўваем традыцыйна высокую якасць прадукту. Яна, у сваю чаргу, залежыць ад колькасці какава-прадукту. Некаторыя іншыя фабрыкі часам выкарыстоўваюць эквіваленты — змяшчальнікі какава і малочны тлушч. А «Камунарка» мае ўласную перапрацоўку какававай зярнаты, дзе вырабляецца свежая какава-масла, якое непасрэдна выкарыстоўваецца ў вытворчасці. Таму якасць нашых вырабаў застаецца вельмі высокай.
— Пры гэтым вам удаецца захоўваць і невысокі кошт. Раскажыце, як атрымліваецца канкураваць на рынку?
— Мы пачынаем выкарыстоўваць новыя тэхналогіі, за кошт чаго расце прадукцыйнасць працы. Традыцыйную колькасць какава-прадукту пакідаем нязменнай. Прымяляем для многіх кошт дасягання не з-за зніжэння якасці, а з-за сучасных падыходаў — дзесці можна дадаць вадэльку ці зрабіць паболей начыні (што, дарэчы, падабаецца пакупнікам), але шкалада застаецца нязменнай. Гэта асаб-

уся тыя традыцыйныя рэцэпты, якім ужо па 50—60 гадоў. Натуральна, ствараем мы і новыя цукеркі, якія павінны быць канкурэнтаздольнымі на рынку. Напрыклад, тэхнічны рэгламент на расійскім і ўкраінскім рынках нашым прасцейшы, чым у Беларусі. У нашай краіне больш высокія стандарты якасці: шкаладавая глазура сапраўды з'яўляецца шакаладнай. У нашых судзьяў какава-масла ў шакаладзе цалкам заменена тлушчам — яго працягваюць называць шакаладам, хаця насамрэч гэта кандытарскі выроб. Дзякуючы высокім стандартам якасці «Камунарка» добра прадаецца і ў Еўропе, і ў Амерыцы.
— Ці робіце пастаўкі ў Кітай?
— Увогуле кітайцы не любяць прысмакі. Усе нашы традыцыйныя цукеркі для іх прытарныя. У той час як яны любяць салодкае мяса, кандытарскія вырабы, на іх густ, павінны быць даволі праснымі. Таму мы спецыяльна для Кітая распрацавалі асабліва лінейку цукерак. Цяпер у працэсе падпісання знаходзіцца кантракт аб пастаўцы некалькіх відаў цукерак у Паднябесную. Увогуле кітайскі рынак надзвычай цікавы. Таму мы займаемся ацэнкай кітайскага рынку, спрабаваем трапіць у яго густ. Мы заўважылі, што жыхарам гэтай краіны падабаюцца сфлейныя, желеўныя цукеркі, з адметным смакам кавуна. Даспадобы і м'яккага карамель з невялікай колькасцю цукру, якая можа змяшчаць рысавую муку.
— Раскажыце пра іншыя замежныя рынкі, на якіх гандлюе «Камунарка».
— Першы з іх, самы вялікі і адкрыты, — гэта расійскі. Другі па значнасці — украінскі, і летась мы ў тры разы павялічылі пастаўкі ў гэту краіну.

Нягледзячы на ўласнага буйнога вытворцу цукерак, там ацанілі беларускую якасць і беларускія прадукты. Я сказаў бы, што да «Камунаркі» там вельмі пазітыўнае стаўленне. На амерыканскім рынку таксама даволі добра прадстаўлена наша прадукцыя. Гандлюем мы і ў Еўропе — асабліва ў Германіі і Прыбалтыцы. Нашы цукеркі трапляюць ва ўсе краіны Закаўказзя — напрыклад, у Арменію, Азербайджан, Грузію. Удаецца нам гандляваць

і ў Сярэдняй Азіі, нягледзячы на тое, што там цяпер надзвычай вялікая прысутнасць украінскага кандытарскага тавару.
— У наш час папулярнасць набірае так званое здоравае харчаванне. У прысмакі не дадаюць цукор, а замяняюць яго аналагічнае «Камунарка»?
— Праз месяц вы атрымаеце такі цікавы прадукт. Але пакуль што не будзем раскрываць усіх таемніц. Адзначу толькі, што ў ім будзе выкарыстоўвацца какававае зярняты з Лацінскай Амерыкі. Найлепшы міжнародныя дэгустатары далі гэтай шкаладавы высокай ацэнку... А цяпер мы робім выдатны шакалад «Прэзідэнт», без цукру. Сама плітка дэкараваная арнаментам. Адзначу, што наш шакалад па смаку і якасці не саступае еўрапейскаму, напрыклад бэльжыйскаму, шакаладу, але пры гэтым мы захоўваем невысокія кошты.
— Раскажыце, якія з'явіліся новыя цікавыя віды шакаладу?
— Мы зрабілі выдатны новы праект з айцом Фэдарам Паўніным — шакалад, які называецца «Храм-помнік». Гэта псы выбар, на упакоўцы якога змешчаны розныя мудрыя высловы. Цікавым з'яўляецца і праект «Беларускія строі» — на абортках прадстаўлены нывесты ў нацыянальных уборах з усёй Беларусі. Ужо распрацавана новая лінейка «Жадаю вам», якая таксама будзе вытрымана ў беларускім стылі. Адметны і аналігічны праект «Слуцкія паясы». У наборах «Код дэ Флёр» кавалачкі шакаладу будуць выкладзены быццам палічкі кветак. Кожная з іх выражае пэўнае пацудоў: чырвоная ружа — гэта каханне, ландыш — гэта ўдзячнасць. Кветкай можна нават пакрыўдзіць і ёй можна выказаць усё свае пацудоў.
— Вядома, што на вашым прадпрыемстве актыўна ўкараняюцца сучасныя тэхналогіі.
— Мы маем самае новае абсталяванне. Нашы спецыялісты рэгулярна накіроўваюцца на

TRUFFLES — дзівосныя на смак аksamітныя цукеркі, якія таюць у роце. У меру салодкія, з лёгкай далікатнай гарчынкай натуральнага какава, яны маюць прыемны, гарманічны смак і цудоўны водар. Арыганічная купалападобная форма цукерак і іх багаты колер прымушаюць успомніць пра далікатныя грыбы — чорныя трюфелі, што і стала прычынай для аднайменнай назвы. Для вырабу цукерак мы выкарыстоўваем толькі найлепшыя какававае зярняты, захоўваючы на сячаны смак і традыцыйную форму сапраўднага трюфеля.
У новай лінейцы тавараў — тры смакі, кожны са сваёй унікальнай ноткай: CLASSIK, CAPPUCINO, MILK CREAM.

вучоў за мяжу: нядаўна былі ў Даніі і Швецыі, цяпер знаходзяцца ў Германіі. Яны атрымліваюць навукі ў лабараторыях, што выпускаюць абсталяванне для вытворчасці цукерак і іншых кандытарскіх вырабаў. Цяпер мы маніруем новую лінію. На ёй будзем вырабляць кіндар-шакалад, батончыкі, а таксама складаны шакалад адразу з дзювока начынікам.
— Вашы фірмовыя кавярні-кавярні, такія як «Ласуны» на праспекце Незалежнасці і «Камунарка» на праспекце Пераможцаў у сталіцы, карыстаюцца вялікім поштвам. Ці не было думкі адкрыць такія ж у іншых населеных пунктах?
— Нашы фірмовыя кавярні ёсць на вуліцы Саваецкай у Брэсце, на перакрываўнай Саваецкай і Элізы Ажэшкі ў Гродне, ёсць яны і ў Магілёве, Віцебску. Такія іміджавыя кавярні мы адкрываем у самых лепшых месцах розных гарадоў, напрыклад Бабруйска, Кобрын, Шчучына. Яшчэ адна новая кавярня з добрай кавярняй хутка з'явіцца на вуліцы Чырвонай у сталіцы — восенню плануецца яе адкрыць. А ў невялікіх гарадах мы завячылі ідэю па шляху франчайзінгу — індывідуальныя прадпрыемствы адкрываюць уласныя кавярні. Мы даламагам брандзіраваць іх установамі. Такія прадпрыемствы завячылі творча падыходзяць да нашай супрацы, часта прыносяць штосьці новае ў сетку «Камунаркі». Таму мы становачы ставімся да таго, каб у невялікіх раённых цэнтрах пад нашым брандам адкрываліся франчайзінгавыя кавярні. У нас такіх ужо 13, а сваіх фірмовых кавярняў — 18. Таму будзем яшчэ больш развіваць гэты кірунак. У Мінску, напрыклад, шукаем добрыя памішанкі для кавярня-кавярня ў некаторых спальных раёнах.
— Якія планы на будучыню?
— Мы разлічваем павялічыць вытворчасць яшчэ мінімум на 20—30 працэнтаў. Ужо думаем пра продажы 2019 года. Наступны этап — узвядзенне новага вялікага будынка. Дарэчы, нашы старыя карпусы былі пабудаваны ў 1931 годзе, на іх папросту не паставіш новае абсталяванне, бо яны не вытрымліваюць высокага ціску. Мы заканчваем ставіць новую лінію, а для далейшага развіцця патрэбны іншыя плошчы. Цяпер мы вырабляем 28 тысяч тон салодкага — максімум можам рабіць 35 тысяч тон. Аднак ужо трэба думаць пра тое, як вырабляць 50 тысяч тон кандытарскіх вырабаў.
— Падзяляецеся вашым крэда, які кіраўнік.
— Мяркую, што гэта прынцып, актуальны для ўсіх прадпрыемстваў краіны, так і для кожнага асобна ўзятага прафесіянала, — канкурэнтаздольнасць. Канкурэнтаздольная краіна — яе вытворчасць, спартыўная сфера, спецыялісты. Мы павінны быць канкурэнтаздольнымі — і ў гэтым закладана ўсё.
Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ, Алена ДАУЖАНОК.
УНП 100088582.

«БОЛЬШ ЗА ЎСЁ ЛЮДЗІ ШАНУЮЦЬ ЯКАСЦЬ І ТРАДЫЦЫІ»

ЯК «МІНСК КРЫШТАЛЬ ТРЭЙД» РАЗВІВАЕ ЗНАКАМІТЫ БРЭНД

Сёлета ААТ «Мінск Крышталі», якім апошнія шэсць гадоў кіруе Станіслаў ЮДЗІС, спайняецца 125 гадоў. Таварыства з'яўляецца кіруючай кампаніяй холдынга «Мінск Крышталі Груп», які быў створаны ў 2015 годзе. Адно з самых маладых падраздзяленняў холдынга — гандлёвая кампанія «Мінск Крышталі Трэйд». Аднак за сваю непрацяглую гісторыю яна ўжо паспела зрабіць важкі ўнёсак у развіццё ўсяго холдынга. Нездарма за поспехі мінулага года кампанію занеслі на Дошку гонару Ленінскага раёна сталіцы.

Адна з фірмовых крамаў «Гандлёвая Кампанія «Мінск Крышталі Трэйд» у Астраўцы.

ІМІДЖ, ЯКІ СТВАРАЎСЯ ДЗЕСЯЦІГОДДЗЯМІ

Усяго ў склад холдынга ўваходзіць восем заводаў. І галоўная задача «Мінск Крышталі Трэйд» — забяспечыць шматканальны збыт прадукцыі. Дарэчы, цяпер прадукцыя гэтых прадпрыемстваў з'яўляецца дамінуючай на беларускім рынку.

Як расказаў дырэктар «Мінск Крышталі Трэйд» Рыгор ПЯТКЕ-ВІЧ, 85% аб'ёму рэалізацыі прадукцыі прыпадае на аптвы гандаль і 15% на крамы фірменнай сеткі. Менавіта гэтым кірунку летась надавалася асабліва ўвага. Калі на пачатку года ў гандлёвай кампаніі было 33 фірмовыя крамы, то да канца года іх колькасць узрасла да 80. У гэты працэс было інвеставана каля 1,5 мільёна рублёў. Але, як заўважыў Рыгор Іосіфавіч, гэта рабілася ў межах станаўлення кампаніі, сёлета тэмпы больш памяркоўныя. Затое падыход — грунтоўны: перад тым, як адкрыць аб'ект у тым ці іншым месцы, яно будзе ўсебакова вывучана, каб размяшчэнне крамы было максімальна эфектыўнае.

Фота Юрыя ПРЭСЦЫКА

У фірмовых крамах удзельная вага ўласнай прадукцыі складае каля 87%, астатняе — спадарожныя тавары. Дарэчы, сярод прадукцыі заводаў холдынга можна знайсці не толькі тавары асноўнага профілю, але і пітную і мінеральную ваду, газаваныя напоі, чыпсы, крухмал, кісель, сувенірную прадукцыю. Тая ж мінеральная вада, дзякуючы сваім карысным уласцівасцям, ужо сама па сабе стала брэндам: яна сульфатна-кальцыевая, умеранай мінералізацыі, насычаная мікра- і макраэлементамі. Здабываюць ваду ў Віцебскім рэгіёне, які адносіцца да водаў Балтыйскага басейна, вядомым сваім насычаным саствам.

Улічваючы пазнавальнасць брэнда, развіваецца і сетка франчайзінгавых крамаў. — Мы прапануем індывідуальным прадпрымальнікам і юрыдычным асобам, у якіх ёсць гандлёвыя аб'екты, перайсці на стандарты нашай фірменнай сеткі і працаваць толькі з прадукцыяй ад вытворцы. Ім, у сваю чаргу, выдзяляецца гандлёвае абсталяванне, усе атрыбуты фірменнага стылю. Цяпер крамаў, якія працуюць з «Мінск Крышталі Трэйд» па сістэме франчайзінгу, каля 60. Але патрабаванні да партнёраў досыць жорсткія: яны павінны быць таксама зацікаўлены ў развіцці, як і наша кампанія. Акрамя таго, прапаноўваюцца магчымасці стварэння ў буйных крамах фірменных секцыяў холдынга, — расказаў Рыгор Пяткевіч.

Што датычыцца каналаў збыту, «Мінск Крышталі Трэйд» на тэрыторыі Беларусі ахоплівае іх усе — гэта і гіпермаркеты, і нацыянальныя, і лакальныя сеткі, і традыцыйнае розніца, і крамы сістэмы Белкаапсаюза, і прадпрыемствы HoReCa (гатэлі, рэстараны, кафэ). Што датычыцца экспарту, то гэта група тавараў рэалізуецца з нулявой стаўкай акцызнай пошліны, а гэта па заканадаўстве маюць права рабіць толькі вытворцы.

— Вядома, на рынку зараз пануе жорсткая канкурэнтная барацьба, асабліва з мясцовымі вытворцамі прыватнай формы ўласнасці, імпорт прадстаўлены ў невялікіх аб'ёмах. Але вы ведаеце, людзей больш за ўсё вабяць якасць і традыцыі. Галоўная перавага холдынга «Мінск Крышталі Груп» — багатая гісторыя, адлік якой ідзе на дзесяцігоддзі і нават на стагоддзі. Гэта сапраўдны брэнд, нам застаецца толькі падтрымліваць імідж, над стварэннем якога працавалі пакаленні супрацоўнікаў прадпрыемства, — адзначыў дырэктар.

Па прызнанні Рыгора Іосіфавіча, у якога вялікі досвед працы з харчовымі таварамі, работа ў кампаніі на стадыі росту вельмі натхняе. Тым больш што яе стварэнне ў рамках холдынга ўжо пачало прыносіць сур'ёзныя вынікі.

Усяго ў кампаніі працуе каля 950 чалавек, асноўная колькасць якіх задзейнічана непасрэдна ў гандлі, і гэта ў чарговы раз падкрэслівае, што праца з кліентам заўсёды стаіць на першым месцы. Галоўны офіс кампаніі знаходзіцца ў Мінску, але філіялы ёсць ва ўсіх абласных цэнтрах краіны.

«Гандлёвая Кампанія «Мінск Крышталі Трэйд» адзначана сярод найлепшых прадпрыемстваў Ленінскага раёна г. Мінска.

У КОЖНАГА ЗАВОДА — СВАЯ «ФІШКА»

Адным з самых важных этапаў пры стварэнні холдынга, а потым і гандлёвай кампаніі, была выпрацоўка адзінай тэматыкі афармлення тавараў — гістарычны кірунак, прыродныя і нацыянальныя матывы. — Крама, якую мы лічым узорнай, — гэта наш уласны аб'ект у Астраўцы, адкрыты летась. Нядаўна адчынілі свае дзверы сталічныя крамы ў гандлёвым цэнтры «Спектр» і на вуліцах Мірашнічанкі і Раф'іева. Зараз рыхтуюцца да адкрыцця аб'екты ў Бабруйску, Наваполацку і ў Мінску на вуліцы Ванеева, — расказаў начальнік аддзела фірменнага гандлю Аляксей БУЛАЎСКІ.

ЗНАЙСЦІ «ГОЛКУ Ў СТОЗЕ СЕНА» АўТАМАТЫЧНА

Гандлёва-лагістычны цэнтр класа А — «Калядзічы» быў пабудаваны ў 2012 годзе з выкарыстаннем самых сучасных тэхналогій. Як запэўніваюць спецыялісты, аналагаў яму на тэрыторыі Беларусі папросту няма. Пры гэтым на абслугоўванні такіх велізарных складскіх памяшканняў у змену задзейнічана ўсяго 35 чалавек. Дарэчы, працуе лагістычны цэнтр 24 гадзіны ў суткі шэсць дзён на тыдзень. Асаблівы гонар «Калядзічы» — суперсучасныя штабелеры, якія заказалі з Японіі спецыяльна пад гэты праект. Як расказаў начальнік упраўлення лагістыкі гандлёва-лагістычнага цэнтра «Калядзічы» Дзмітрый РУДАКОЎСКІ, усю

Акрамя асноўнай функцыі — аптымізацыі выкарыстання існуючых тэрыторый і паскарэння працэсу адгрузкі, — у лагістычнага цэнтры ёсць яшчэ адна не менш значная задача: аналітычная работа. Спецыялісты вывучаюць, якая прадук-

Віктар КАМЯНЦКІ чакае загрузкі прадукцыі.

Аляксандр РУСАК — аператар МАС. Працэс штабелікі грузаў на стэлажах.

ПРАЗМЕРНАЕ УЖЫВАННЕ АЛКАГОЛЮ ШКОДЗІЦЬ ЗДАРОЎЮ

29 мая 2018 года в 14.00 в актовом зале общества состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Вишневка-2010» с повесткой дня:

1. О продаже через аукцион не используемого в хозяйственных целях имущества ОАО «Вишневка-2010»... 2. Регистрация участников общего собрания акционеров будет осуществляться 29 мая 2018 года с 13.00 до 13.45 по месту проведения собрания.

ОАО «Амкордор-Уникод», 220073, г. Минск, ул. Пинская, 18 Извещение о созыве внеочередного общего собрания акционеров

Собрание состоится 5 июня 2018 года в 14.00 по адресу: г. Минск, ул. Пинская, 18, актовый зал общества. Регистрация участников собрания производится в день и по месту проведения собрания с 13.30 до 13.55. Орган, созывающий собрание: Совет директоров.

Повестка дня: 1. Увеличение уставного фонда ОАО «Амкордор-Уникод»... 2. Внесение изменений и дополнений в устав ОАО «Амкордор-Уникод» и утверждение его в новой редакции.

С информацией (материалами), подлежащими представлению акционерам при подготовке к проведению собрания, акционеры могут ознакомиться по месту нахождения Общества с 9.00 до 16.00, начиная с 28 мая 2018 года.

Участникам собрания при себе иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера – доверенность или договор).

Совет директоров ОАО «Амкордор-Уникод» УНП 100010116

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА Могилевский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

Плот № 1. Вакуум-термоформочувочная машина APS ML-3300 производства Webomatic с замкнутой системой циркуляции воды с дозатором, инв. № AP1, год выпуска – 2007, производительность вакуумного насоса, куб. м/час: 100; габаритные размеры машины – 3145x1025x1550 мм, мощность – 13 кВт, напряжение – 400 В, ширина плечки – 420 мм, находящийся по адресу: г. Могилев, ул. Челюскинцев, 84. Начальная цена продажи: 116 244,48 бел. рублей с учетом НДС. Сумма задатка 11 624,45 бел. рублей

Дополнительную информацию можно получить по тел.: (8 0222) 72-41-14, +375 29 624-26-25, +375 44 738-18-99.

РУП «ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ» ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА ОАО «ТРАНСБУГ»

Table with 3 columns: Предмет торгов, Начальная цена без НДС, руб., Размер задатка, руб. Lot № 1. Изолированное помещение с инвентарным номером 100/D-132093 (целевое назначение – складское помещение); наименование – Изолированное помещение № 1, площадью 537,5 кв. м, расположенное по адресу: Брестская обл., г. Брест, ул. Красноармейская, 1145/4-1.

Имущественные права на земельный участок Право постоянного пользования. Условия продажи Без условий. Организатор торгов РУП «Институт недвижимости и оценки» Брестский филиал. Срок заключения договора купли-продажи В течение 20 рабочих дней с момента подписания протокола о результатах аукциона.

ИЗВЕЩЕНИЕ о проведении аукциона

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона), по поручению ОАО «Воложинский льнокомбинат» (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже здания котельной (кроме того в состав здания входит дымовая труба из кирпича) инв. № 632С-27075 общей площадью 1 504,4 кв. м, расположенное на земельном участке с кадастровым номером 62205010001000076 площадью 0,4000 га по адресу: Минская область, г. Воложин, ул. Чапаева, 5А/В.

ИЗВЕЩЕНИЕ о проведении повторного аукциона

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Эркан» (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже изолированного помещения № 3 столовой общей площадью 1 505,1 кв. м с инв. № 610/D-43567, расположенного на земельном участке площадью 9,6629 га с кадастровым номером 64040000000200641 (право постоянного пользования) по адресу: Минская область, г. Борисов, ул. Нормандия-Неман, 167.

ИЗВЕЩЕНИЕ о проведении повторного аукциона

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона), по поручению ОАО «Узденский» (продавец), проводит повторный открытый аукцион по продаже бани инв. № 623С-58260 общей площадью 179,2 кв. м, расположенной на земельном участке с кадастровым номером 625683205301000099 площадью 0,1500 га по адресу: Минская область, Узденский район, Слободской с/с, д. Костюки, ул. Центральная, 1А (далее – Объект). (Земельный участок имеет ограничения в использовании: водохозяйственная зона Лошанского водохранилища, площадь – 0,1500 га). Земельный участок принадлежит продавцу на праве аренды сроком на 50 лет (до 2066).

Условия продажи: проведение реконструкции (строительства) объекта в сроки, предусмотренные проектно-сметной документацией, с окончанием строительства не позднее 3 лет с даты государственной регистрации перехода права собственности на недвижимое имущество. В случае невыполнения указанного обязательства покупатель должен будет обеспечить само объекта либо осуществить его продажу.

ОАО «Амкордор-Белвар», 220005, г. Минск, проспект Независимости, 58 Извещение о проведении внеочередного общего собрания акционеров

Собрание состоится 5 июня 2018 г. в 15.00 по адресу: г. Минск, проспект Независимости, 58, зал заседания Общества (корпус № 30, 3-й этаж). Орган, созывающий собрание акционеров – Совет директоров ОАО «Амкордор-Белвар». Регистрация участников собрания производится в день и по месту проведения собрания с 14.00 до 14.55.

Данные годовой бухгалтерской отчетности Унитарного предприятия «Страховой Брокер РБЛ»

Table with 2 columns: Активы, Код строки. 1. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ: Основные средства 120, Нематериальные активы 110, Доходные вложения в материальные активы 130.

Table with 2 columns: Пассивы, Код строки. I. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ: Запасы 210, Материальные 211, Животные на выращивании и откорме 212, Готовая продукция и товары 214, Товары отгруженные 215, Прочие запасы 216.

Table with 2 columns: Активы, Код строки. II. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ: Основные средства 120, Нематериальные активы 110, Доходные вложения в материальные активы 130.

Table with 2 columns: Пассивы, Код строки. I. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ: Запасы 210, Материальные 211, Животные на выращивании и откорме 212, Готовая продукция и товары 214, Товары отгруженные 215, Прочие запасы 216.

Table with 2 columns: Активы, Код строки. III. СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ: Уставный капитал 410, Неоплаченная часть уставного капитала 420, Собственные акции (доли в уставном капитале) 430.

Table with 2 columns: Пассивы, Код строки. I. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ: Запасы 210, Материальные 211, Животные на выращивании и откорме 212, Готовая продукция и товары 214, Товары отгруженные 215, Прочие запасы 216.

Table with 2 columns: Активы, Код строки. IV. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ: Основные средства 120, Нематериальные активы 110, Доходные вложения в материальные активы 130.

Table with 2 columns: Пассивы, Код строки. I. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ: Запасы 210, Материальные 211, Животные на выращивании и откорме 212, Готовая продукция и товары 214, Товары отгруженные 215, Прочие запасы 216.

ОТЧЕТ о прибылях и убытках за январь – декабрь 2017 года

Table with 4 columns: Наименование показателей, Код строки, За январь – декабрь 2017 года, За январь – декабрь 2016 года. Выручка от реализации продукции, товаров, работ, услуг 010 701 634.

Table with 4 columns: Наименование показателей, Код строки, За январь – декабрь 2017 года, За январь – декабрь 2016 года. Прибыль (убыток) от реализации продукции, товаров, работ, услуг 060 560 516.

Table with 4 columns: Наименование показателей, Код строки, За январь – декабрь 2017 года, За январь – декабрь 2016 года. Прибыль (убыток) от инвестиционной и финансовой деятельности 140 28 46.

Годовой индивидуальной отчетностью УП «Страховой Брокер РБЛ» в полном объеме можно ознакомиться здесь: http://tbl.reso.by/fin_info/ Унитарное предприятие «Страховой Брокер РБЛ», УНП 806000669 220033, г. Минск, пр-т Партизанский, 19А, пом. 29, каб. 16, тел./факс 8 017 299-07-81

Аудиторское заключение по бухгалтерской (финансовой) отчетности Унитарного предприятия «Страховой Брокер РБЛ» за 2017 год. Унитарное предприятие «Страховой Брокер РБЛ», УНП 806000669 220033, г. Минск, пр-т Партизанский, 19А, пом. 29, каб. 16, тел./факс 8 017 299-07-81

ЗАО «Белреализация» объявляет аукцион

Организатор торгов: ЗАО «Белреализация» (УНП 191113330), 220089, г. Минск, ул. Мясникова, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 27, тел.: (8017) 298-53-53; (8029) 690 54 00, WWW.BELTORGLBY. Продавец: ООО «Линк» (УНП 690359410) в лице управляющего по делу о банкротстве заместителя директора ООО «Капитал Диалог» Залушко А. Л., тел. +375 29 130-85-30.

Table with 4 columns: Предмет торгов, Начальная цена, бел. руб. с НДС, Шаг торгов/задаток, бел. руб. Помещение гражданской обороны, 101,5 кв. м, инв. № 610/D-52292, по адресу: ул. Даумана, д. 78-10, г. Борисов 8 783,31 439,17

Продавец: ООО «Бахара Нод» (УНП 191762905) в лице антикризисного управляющего ИП Радченко К. И. Повторные публичные торги в электронной форме в процедуре экономической несостоятельности (банкротства) будут проведены: 30 мая 2018 г. 09.00-17.00 на электронной торговой площадке WWW.BELTORGLBY.

Table with 4 columns: Предмет торгов, Начальная цена, бел. руб. без НДС, Шаг торгов, бел. руб., Задаток, бел. руб. Седельный тягач MAZ 544008, 2004 г. в., зеленого цвета, per. № АО 7926-5 5 740,00 287,00 574,00

Продавец: ООО «Архкомлекспроект» в лице антикризисного управляющего – ООО «Капитал Диалог». Публичные торги в электронной форме в процедуре экономической несостоятельности (банкротства) будут проведены: 15 июня 2018 г. 09.00-17.00 на электронной торговой площадке WWW.BELTORGLBY.

Table with 4 columns: Предмет торгов, Начальная цена, бел. руб. с НДС, Шаг торгов, бел. руб., Задаток, бел. руб. Офисная мебель и офисная техника в ассорти- (подробнее на beltori.by) 3 114,00 155,70 311,40

Для участия в торгах необходимо: 1) перечислить задаток по выbranному лоту на р/с BY60SSOM30120013860110100933 в ЗАО «Идеа Банк», код SWIFTBY22 УНП 191113330, получатель – ЗАО «Белреализация», 2) подать заявку по выбранному лоту на участие в торгах на сайте WWW.BELTORGLBY.

Организатор торгов вправе отказаться от их проведения не позднее, чем за две недели до наступления даты проведения торгов. Торги проводятся при наличии не менее двух дольщиков участия в них участников. Победителем торгов признается лицо, предложившее наиболее высокую цену.

Участнику, не выигравшему торги, задаток возвращается в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов. Победителю торгов задаток не возвращается и учитывается при окончательных расчетах по приобретению предмета торгов.

Если заявка на участие в торгах подана только одним участником, торги признаются несостоявшимися. Предмет торгов продается претенденту на покупку при его согласии по начальной цене аукциона. Выбравшему по окончании торгов участнику, не победителю торгов (претенденту на покупку) обязан возместить сумму фактических затрат, связанных с организацией и проведением торгов, в течение 5 рабочих дней со дня их проведения, а также аукционный сбор. После этого между продавцом и победителем торгов в течение пяти дней со дня проведения торгов заключается договор купли-продажи.

Основание для выражения аудиторского мнения

Мы провели аудит в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь от 12 июля 2013 года «Об аудиторской деятельности» и мнениями аудиторской деятельности, которые обязывают нас соблюдать нормы профессиональной этики, планировать и проводить аудит таким образом, чтобы обеспечить достаточную уверенность относительно наличия либо отсутствия существенных искажений в представленной финансовой отчетности.

Наша ответственность в соответствии с этими стандартами описана далее в разделе «Обязанности аудиторской организации по проведению аудита бухгалтерской (финансовой) отчетности».

Обязанности аудиторского лица по подготовке бухгалтерской (финансовой) отчетности. Руководство аудируемого лица несет ответственность за подготовку и достоверное представление бухгалтерской (финансовой) отчетности в соответствии с национальными правилами аудиторской деятельности и за систему внутреннего контроля, которую руководство считает необходимой для подготовки бухгалтерской (финансовой) отчетности, не содержащей существенных искажений вследствие недобросовестных действий или ошибок.

При подготовке бухгалтерской (финансовой) отчетности руководство несет ответственность за оценку способности Предприятия продолжать непрерывно свою деятельность, за раскрытие в соответствующих случаях сведений, относящихся к непрерывности деятельности, и за составление отчетности на основе допущения о непрерывности деятельности, за исключением случаев, когда руководство намеревается ликвидировать Предприятие, прекратить его деятельность или когда и иное отступает от такого допущения, включая ликвидацию, кроме ликвидации или прекращения деятельности.

Лица, отвечающие за корпоративное управление, несут ответственность за надзор за подготовкой бухгалтерской (финансовой) отчетности Предприятия.

Обязанности аудиторской организации по проведению аудита бухгалтерской (финансовой) отчетности. Наша цель состоит в получении разумной уверенности в том, что бухгалтерская (финансовая) отчетность не содержит существенных искажений вследствие недобросовестных действий или ошибок, и в составлении аудиторского заключения, включающего выраженного в установленной форме аудиторского мнения.

Разумная уверенность представляет собой высокую степень уверенности, но не является гарантией того, что аудит, проведенный в соответствии с национальными правилами аудиторской деятельности, позволяет выявить все имеющиеся существенные искажения. Искажения могут быть результатом недобросовестных действий или ошибок и считаются существенными, если можно обоснованно предположить, что в отдельности или в совокупности они могут повлиять на экономические решения пользователей, принимаемые на основе этой бухгалтерской (финансовой) отчетности.

В рамках аудита, проводимого в соответствии с национальными правилами аудиторской деятельности, мы применяем профессиональное суждение и сохраняем профессиональный скептицизм на протяжении всего аудита.

Кроме того, мы выполняем следующие: – выявляем и оцениваем риски существенного искажения бухгалтерской (финансовой) отчетности вследствие недобросовестных действий или ошибок; разрабатываем и проводим аудиторские процедуры в отношении выявленных рисков существенных искажений, являющихся достаточными и надлежащими, чтобы служить основанием для выражения нашего мнения. Риск необнаружения существенного искажения в результате недобросовестных действий, чем риск необнаружения существенного искажения в результате ошибки, так как недобросовестные действия могут включать сговор, подлог, умышленный пропуск, искаженное представление информации или действия в обход системы внутреннего контроля;

– получаем понимание системы внутреннего контроля, имеющей значение для аудита, с целью разработки аудиторских процедур, соответствующих обстоятельствам, но не с целью выражения мнения об эффективности внутреннего контроля общества; – оцениваем надлежащий характер применяемой учетной политики и обоснованность бухгалтерских оценок и соответствующего раскрытия информации, подготовленного руководством;

– оцениваем правильность применения руководством аудируемого лица допущения о непрерывности деятельности и на основании полученных аудиторских доказательств делаем вывод, имеются ли основания для сомнения в способности аудируемого лица продолжать свою деятельность непрерывно; – оцениваем общее представление бухгалтерской (финансовой) отчетности, ее структуру и содержание, включая раскрытие информации, а также то, обеспечивает ли отчетность достоверное представление о лежащих в ее основе операциях и событиях;

– осуществляем информационное взаимодействие с лицами, наделяемыми руководящими полномочиями, для того, чтобы выявить и оценить риски существенных искажений, включая объем и сроки аудита, а также о значимых вопросах, возникших в ходе аудита, в том числе о значительных недостатках системы внутреннего контроля;

– представляем лицам, наделяемым руководящими полномочиями, заявление о том, что были выполнены все требования в отношении соблюдения принципа независимости и доведена до их сведения информация обо всех взаимоотношениях и прочих вопросах, которые могут обоснованно считаться угрозами нарушения принципа независимости, и, если необходимо, обо всех предпринятых мерах предосторожности.

Генеральный директор И. Н. Долгат Аудитор Беларусь, Минск Т. М. Мицкевич 28 февраля 2018 года

РУП «ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ» ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА ОАО «АГРО-САД РАССВЕТ»

Table with 4 columns: Наименование объекта, Начальная цена продаж, руб. без НДС, Размер задатка, руб. ЛОТ № 1 Капитальное строение (инв. №100С-55332) – здание МТФ, общ. пл. 1147,3 кв. м, расположенное на земельном участке пл. 0,4351 га с кадастровым номером 121284600001000004 по адресу: Брестская обл., Брестский р-н, Чернавчицкий с/с, восточное д. Малая Куряница

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Брест, ул. Наганова, 10, каб. 329, в рабочие дни с 9.00 до 17.00. Последний день приема заявлений – 30 мая 2018 г. до 17.00

КАЛІ ДА ВАС ПРЫЙШЛА ВАВЁРКА

На гербе Гомеля, калі хто не ведае, паважна ляжыць рысь. Саму жывёлу тут не пабачыш, а вось вавёркі даўно сталі неафіцыйным сімвалам горада над Сожам. Яны зграйкамі скачучы не толькі ў цэнтральным парку, але і даўно асвоілі хваёвыя дрэвы, якія растуць у іншых месцах. Пенсіянерка Антаніна Герава гуляла з сяброўкай каля адной з вайсковых часцей на ўскраіне, калі пабачыла на зямлі маленькага рудога звярка без прытомнасці, на жыццё якога рабіла замах вялікага варона.

зарэгістраваных гадавальнікаў. На вавёрак, якіх плануецца трымаць у хатніх умовах, там даюцца дакументы.

Марына расказвае, што да іх часцей прыносяць траўманых птушак, на якіх складаецца акт перадачы. З ім у адпаведнай інспекцыі прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя рэгіструецца жывёла ці птушка, якая трапіла ў бяду і мае патрэбу ў дапамозе:

— У дакуменце ўказваецца, што жывёла не можа быць выпушчана ў натуральнае асяроддзе з прычыны траўмы. Калі ў бусла няма крыла — як яго выпушціць? Летасць у нас было сем буслоў, дзве савы, дзве пугалкі і ўсё. Нельга браць у рукі, нельга нават размаўляць. Пакуль тэрма, каб заверчана навучылася добра есці дзі падрасто. Яму каля двух месяцаў, а выпускаць будзем прыкладна ў тры.

Вавёркі добра адаптуюцца, таму іх не трэба спецыяльна навучаць жыццю ў прыродзе. Выпускаць звярка валанцёркі плануюць у канцы чэрвеня — у месцы, дзе водзяцца такія ж жывёлы.

— Есць вавёркі, якія на працягу многіх пакаленняў разводзяцца ў явялі, — расказвае Марына. — Яны адаптаваныя да жыцця з чалавекам: як хамікі, марскія свінкі, хатнія паўцы і іншыя. Нармальны заводчык выдэ адбор па лаяльнасці да чалавека. Тых, хто не адаптуецца, не выкарыстоўваюць у далейшым развядзенні. Гэта робіцца толькі ў

Жанчынам прыйшлося літаральна адбіць грызуна ў вялікай птушцы, якая не адыходзіла далёка пры спробе падсадзіць вавёрчанку на хвою. Не жыць бы ўжо «хлопчыку», але ж ён трапіў да чулівых людзей. Па-першае, Антаніна Ільінічна звярнулася ў ветэрынарную клініку, дзе атрымала парадзі загарнуць яго ў футра і даваць спачатку толькі ваду з інсулінавага шпрыца. Тэрма сказаць, малое ачунала хутка. Ужо на наступны дзень пачало скакаць па кватэры. Тут жанчына і задарлася пытаннем: што з ім рабіць далей?

Была, між іншым, думка прыручыць і пакінуць жыць у хатніх умовах. Аднак, як высветлілася, такі ўчынак супярэчыць заканадаўству. Начальнік Гомельскай гарадской і раённай інспекцыі прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Аляксандр ГОЛУБЕЎ адзначае, што любое адабранне дзікіх жывёл з навакольнага асяроддзя:

— Калі так атрымалася, што жывёла трапіла ў бяду і людзі яе выратавалі, існуе рэгламент узаемадзеяння з уладамі. Неабходна звярнуцца ў мясцовы выканаўчы орган улады, у нашым выпадку — гарвыканкам. Спецыяльная камісія вызначае на месца і дае заключэнне. Калі жывёла ў нармальным стане — даём рэкамендацыі: куды выпушціць у прыроду. Тэрма памятаць, што, калі мы забіраем з дзікай прыроды жывёлу, няхай і пачуцця міласэрнасці, мы робім ёй мяздзведную паслугу. Пасля таго, як жывёла правядзе ў хатніх умовах пару тыдняў, выпускаць яе ў дзікую прыроду — усё роўна, што забіць. Нават калі птушачка выйшла з гнязда, яго выхадзілі людзі і вырашылі выпушціць, шанцаў мала, што яно прыжывецца ў прыродзе.

Дарчы, выратавальніцы вавёркай Аляксандра Голубева параіў звярнуцца ў гарадское маладзёжнае грамадскае аб'яднанне па

ПАЙСЦІ І ВЯРНУЦЦА

ЗАЙШЛІ ЁДВАІХ, ВЫЙШЛА... АДНА

— Давайце паглядзім на хроніку пошукаў людзей у лесе летась, — кажа афіцыйны прадстаўнік Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Віталь НАВІЦКІ. — Каля вёскі Качановічы Нясвіжскага раёна ў лесе заблукалі дзве жанчыны і 14-гадовае хлопчык. У гэты ж час у Дзяржынскім раёне з лесу не вярнуўся мужчына 1937 года нараджэння. Праводзілі пошукі сумесна з супрацоўнікамі РУУС, якія скончыліся паспяхова. А вось на Бабруйшчыне тры пенсіянеркі правялі паўдзень ў лесе. Самай старой з іх было амаль 80 гадоў. На шчасце, у іх былі з сабой мабільныя тэлефоны. Дзякуючы гэтаму мы змаглі падагнаць аўтачыстэрну, якая падавала апазнавальныя сігналы, у патрэбную мясцовасць. Але старыя не маглі сарыентавацца, куды ісці. Трымаючы сувязь са зніклымі, ратавальнікі пачалі перасоўваць аўтачыстэрну, і так у адным з квадратаў лесу бабулі выйшлі з лабірынта. Падоўная гісторыя адбылася і ў Расонскім раёне.

так цела — на жаль, у лясак актыўнаюцца кляшчы. Тэрма мець і галаўны ўбор — кепку, павязку, хустку.

Галоўную праблему тут дастаўляе колер. Чамусьці ў лес прынята адпраўляцца ў вопратцы ахоўных тонаў — зялёнай, чорнай або хаці. Але калі чалавек згубіцца, то яго будзе адшукаць у такім касцюме вельмі праблематычна. Бо камуфляж на тое і прызначаны, каб схаваць чалавека ад лешых вачэй. І з вышні верталёта ўбачыць яго будзе немагчыма. Таму тэрма ўзяць з сабой некалькі яркіх рэчэй.

Таксама захапіце невялікую бутэльку з вадой — піць з адкрытых крыніц вельмі небяспечна, штосць салодкае — літкую шакаладу або цукеркі. Яны дапамогуць папоўніць запас калорыі, калі вандроўка ў лесе нечаканна зацягнецца. Калі пакутуеце на хранічныя захворванні — прыхапіце дозу лекаў, бо з-за стрэсу хвароба можа абвастрыцца. У ідэале таксама тэрма ўзяць з сабой аптэчку. Пакладзіце ў яе сродкі першай дапамогі — жгут, бінт, перакіс вадароду, пластыр. Яны дапамогуць спыніць кровацязненне, калі вы дзесяці параніцеся. У спісе рэчэй таксама павінны быць запалкі — калі так здарылася, што даводзіцца ў лесе значнаваць, то вогнішча не толькі сагрэе, але і адпуціць драпежнікаў.

Усведамленне, што чалавек страціў арыентацыю, прыходзіць пасля некалькіх гадзін блукання па лесе. Асабліваецца наша арганізма ў тым, што адна нага крыху карацейшая за другую. Пры наліўнасці дарог, ходнікаў гэта незвычайна. А вось у лесе, дзе такія арыенціраў няма, гэта ўжо істотная праблема.

ДАПАМОЖА ТЭЛЕФОН

Усведамленне, што чалавек страціў арыентацыю, прыходзіць пасля некалькіх гадзін блукання па лесе. Асабліваецца наша арганізма ў тым, што адна нага крыху карацейшая за другую. Пры наліўнасці дарог, ходнікаў гэта незвычайна. А вось у лесе, дзе такія арыенціраў няма, гэта ўжо істотная праблема.

У гэтай сітуацыі дапамогаю кампас, паколькі адзіны спосаб выйсці з невадоманай мясцовасці да нейкіх прыкмет цывілізацыі — гэта трымацца аднаго напрамку. Але што рабіць, калі яго няма ці навікі, як ім карыстацца, даўно сфарміравалі з памяці?

— У такім рэзе дапамогаю дваволі складалае правіла, — працягвае Віталь Навіцкі.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

РЭЧАІСНАСЦЬ І РУСАЛЧЫНЫ ХВАСТЫ

Расфарбаваны для сцэны

Слова «фальклор» аб'ядноўвае ў сабе агромністы пласт культуры — гэта абрады, звычкі, спеўнае мастацтва, танец, прыкметы і многае іншае. Прыблізна ў 70-я гады пачаўся магутны працэс урбанізацыі, людзі з вёсак імкнуліся ў гарады, але іншы рытм жыцця вымагаў іншых звычак. Спеўнае мастацтва пачала губляцца. У 90-я гады пачаўся так званы працэс нацыянальнага духоўнага адраджэння, дзеці былых вясцоўцаў захацелі захаваць традыцыі бабуль і дзядуль. Вясковае насельніцтва ў асобных мясцінах зменшылася настолькі, што жыхары не маглі «выцягваць» на сабе ўсю абрадавую спадчыну, так фальклор паціху пачаў перамяшчацца на сцэну. Пад уплывам канцэртных патрабаванняў аўтэнтычныя строй паступова змяняўся больш каларовым аналагам, так што цяпер большасць народных калектываў выходзяць да глядача ў касцюмах, распрацаваных спецыяльнымі мастацтвазнаўцамі на матывах, але без дачынення да традыцыйнага ўбораня жыхароў пэўнай мясцовасці.

пытанні «Хто я?» і «Адкуль я?». Іншая справа, што працэс гэты не існуе без цяжкасцяў.

— Звычайнага закліку «Будзьце патрыётамі!» недастаткова. Перад тым як нешта падтрымліваць, чалавек павінен гэта прыняць і палюбіць, — разважае Янка Крук. — І так атрымалася, што людзі ахвотней усяго аб'ядноўваюцца агоньняй мінуўшчынай. Мы даяраем і паважаем тых, хто мае багатыя традыцыі. І было б дзіўна выглядаць на фоне суседзяў народам «без памяці і ўласнага твару».

Этнограф прызначае, што яму блізка вобраз матрошкі, калі самая маленькая дэталю захоўвае ў сабе вобраз вялікага. Арнаментны сімвал на гадзінніку, татуіроўка, якую «набівае» сабе моладзь, пры ўмове, што чалавек знайшоў свае карані, становіцца не проста знакам, а эмблемай асобнага роду. Аднак з гэтым існуе праблема.

Вельмі часта за сімвалам няма сэнсавага напавянення. А без яго сімвалам можа стаць наогул любы прадмет, нават не тыповы для беларускай культуры. Возьмем, для прыкладу, ежу. Праводзяцца кулінарныя шоу па старажытных рэцэптах, існуюць цэлыя фестывалі накіштат «Мотальскіх прысмакаў». Але там перад наведвальнікам адкрываецца толькі эстэтычны аспект ежы: прыгожа і смачна. Тое самае можна сказаць пра любую добра прыгатаваную страву. На жаль, мала хто расказвае, навошта яна гатавалася. Губляецца з-пад увагі найбагацейшы матэрыял, праз які можна даведацца пра ментальнасць продкаў. Так, напрыклад, цеста для вясковага каравае малады было мільяцы кулакамі, каб у навадзі сям'і ніхто не падумаў руку на блізкага. Здаецца, маленечкая дэталю, аднак разам з кавалкам каравае чалавек мог бы атрымаць і кавалак сваёй гісторыі.

дзюга — воінскія звычкі, тэрма — абрадавы дзейнасці — і ўсе разам аб'ядноўваюцца, скажам, агоньняй нацыянальнай праграмай па аднаўленні культурнай спадчыны.

Пакуль такіх маштабных праектаў не прадбачыцца. Тым не менш навукоўцы могуць па ўласным пачынанні падштурхнуць працэс самаідэнтыфікацыі суграмадзян.

Тыповая сітуацыя, што фундаментальныя даследаванні застаюцца ў вузкім коле навукоўцаў і да грамадскасці даходзяць у абмежаваным выглядзе. Між тым сёння мы маем цудоўныя ўмовы для распаўсюджвання інфармацыі. Няхай напачатку гэта будзе якасныя ілюстрацыі выданні. Потым — выхад на радыё, тэлебачанне і, безумоўна, у інтэрнэт. Тэрма яго выкарыстоўваць як мага шырэй, задзейнічаць абмеркаванні ў сацыяльных сетках і на форумах. Дарчы, цяпер мы з камандай маладых людзей распачынаем праект па стварэнні канала, дзе я паспрабую расказаць пра традыцыйную культуру, — дэталю Янка Крук планамі. — Так з'явіцца адна крыніца інфармацыі для глядача. Іншы даслед-

чык створыць свой канал, і такім чынам адбудзецца абмен меркаваннямі. На мой погляд, навука сёння павінна быць менавіта такой — прагматычнай і нацэленай на вынік.

Новыя жыцці слускага пояса

— Не кожную доктарскую працу ўдасца адрозніць прымяніць да жыцця, — тлумачыць уласную пазіцыю Барыс Лазука. — Часам працэс адаптацыі адбываецца ў некалькі этапаў. Фундаментальныя даследаванні неабходныя, каб на іх грунце будоўваліся практыка-арыентаваныя работы.

У сваю чаргу навуковец выдзяляе іншую праблему, з якой сутыкаюцца вучоныя.

— На жаль, не ўсе ў нашым грамадстве разумеюць важнасць навуковых даследаванняў у практычнай дзейнасці. Напэўна, сказаецца агоньня неадход комплекснасці ведаў. У грамадстве найперш цяжкая спецыялісты ў пэўнай прафесіі, і таму не кожны будучы інжынер або тэхнолаг разумее, навошта выкладчыкі чытаюць яму курс па філасофіі або гісторыі мастац-

тваў. Аднак «неабавязковасць» прадметы накіштат сацыялогіі, культуралогіі і іншых дысцыплін выхоўваюць адметны светлаглыд і пашыраюць круггляд. Без іх той жа інжынер будзе працаваць толькі па прататпайнай папярэднямі сістэме: «як было ўчора, так будзе і заўтра».

Безумоўна, абуджэнне асобы немагчыма ўявіць яшчэ і без культурна-традыцыйнага падмурка. Калі нематэрыяльны аб'екты і сімвалы можна неяк пераасэнсаваць, то што рабіць з рэчывымі прадметамі побыту? Той жа ручнік або пояс неслі на сабе не толькі практычную, але і сансаваю нагрузку, аднак у сучасным жыцці яны выглядаюць архаічна. Адказ, на першы погляд, падаецца простым: выкарыстоўваць прадметы ў якасці сувеніраў. Барыс Лазука прапонуе разгледзець праблему на прыкладзе слускага пояса.

— У нашай краіне знаходзіцца не надта вялікая колькасць сапраўдных, аўтэнтычных слускага поясаў. І таму перад сувенірай вытворчасцю паўстае два шляхі. Першы — рабіць поўныя копіі з арыгіналаў і тыражаваць іх. Другі — узяць за аснову матывы і колкі заўгодна кампанаваны з іх «навадзель», захоўваючы пры гэтым стылістыку аўтэнтычнага слускага пояса.

Валяр'ян ШКЛЕННІК.

Рagneда ЮРГЕЛЬ.

ДАЛЕЙ АД МАНІТОРА І УЛЬТРАФІАЛЕТУ

Што пагаршае наш зрок?

Пяршэнне ў горле, насмарк, слёзацячэнне
Прастуда ці алергія?

Далёка не для ўсіх нас надыход цёплай пары года нясе прыемныя ўражанні. Кагосьці сонца, першыя ліста на дрэвах і веснавая зеляніна толькі радуюць, а нехта ў гэты час пачынае пакутваць змаганне з палінозам, або сезоннай алергіяй. Пагадзіцеся, кожны з нас чуў праклёны ў адрас тапалінага пуху або кветкавага пылку ад знаёмых ці калег.

Зрэшты, адрозныя заўважым, што людзей з алергіяй «на вясну» не вельмі шмат. Як адзначаюць спецыялісты, пяршэнне ў горле, насмарк, слёзацячэнне, раздражненне кашалі, хуткая стомленасць, агуньнае адчуванне нездароўя, нягледзячы на адсутнасць павышанай тэмпературы цела. Здаецца, банальная прастуда, з кім не здарыцца па вясне? Але калі вы заўважылі, што гэтыя сімптомы з'яўляюцца раптоўна, без усялякай прычыны, узмацняюцца пры выхадзе на вуліцу і асабліва падчас выездаў на прыроду, вяртаюцца з пэўнай перыядычнасцю, доўга не праходзяць ці носяць хранічны характар, нягледзячы на супрацьвіруснае лячэнне, то, хутчэй за ўсё, гэта алергія.

Важна памятаць, што гэта праблема — хранічная і пазбавіцца ад яе цалкам не ўдасца. А вось папярэдзіць, падрыхтавацца загадзя, пачаўшы прымаць антыгістамінныя прэпараты, можна. Праўда, ёсць шэраг людзей, якія не звяртаюць увагі на такія дробязі, як насмарк, і тым больш не лічаць яго лячэнне нечым неабходным. У той жа час спецыялісты раяць імкунна своечасова распазнаць немач і прымаць меры, каб хвароба ніяк сабе не працягнула ці праходзіла ў лёгкай форме, якая ніяк не адаб'ецца на якасці жыцця.

Такім чынам, сімптомы сезоннай алергіі вельмі падобныя на прастудныя. Гэта насмарк, закладзены нос, пяршэнне ў горле, слёзацячэнне, раздражненне кашалі, хуткая стомленасць, агуньнае адчуванне нездароўя, нягледзячы на адсутнасць павышанай тэмпературы цела. Здаецца, банальная прастуда, з кім не здарыцца па вясне? Але калі вы заўважылі, што гэтыя сімптомы з'яўляюцца раптоўна, без усялякай прычыны, узмацняюцца пры выхадзе на вуліцу і асабліва падчас выездаў на прыроду, вяртаюцца з пэўнай перыядычнасцю, доўга не праходзяць ці носяць хранічны характар, нягледзячы на супрацьвіруснае лячэнне, то, хутчэй за ўсё, гэта алергія.

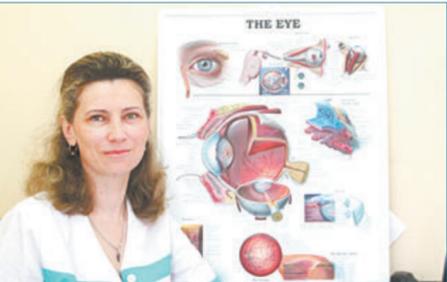
Пра гэтыя факты трэба абавязкова паведаміць участковаму тэрапеўту, які або прызначае лячэнне, або накіруе да вузкага спецыяліста. Дыягназ «паліноз», дарчы, можа паставіць толькі ўрач-алерголаг. Калі вам прызначылі адпаведнае лячэнне, важна выконваць яго рэгулярна і прымаць лекі пры першых сімптомах хваробы.

Усялякі перахыты алергічны эпізод уключае вялікую запаленчую бурю ўнутры арганізма, якая можа мець цяжкі наступствы, а сама хвароба будзе толькі ўзмацняцца. І лічыць, што «як-небудзь ператрываю гэта насмарк без таблетак» — значыць, свядома падводзіць свой арганізм пад удар, — нагадвае Таццяна Баранюкская.

Калі сезонная алергія — ваш дыягназ, важна памятаць, што, акрамя прыманна прапісаных прэпаратаў, якія заўсёды павінны быць пад рукой, трэба выконваць яшчэ некалькі няхітрых правілаў, якія аблегчаць жыццё. Менш выязджаць за горад і на прыроду, бо менавіта там вы сутыкаецеся з алергенам «твар у твар». Насіць акулеры, якія абараняюць слізністую вачэй, часцей умывацца, мяняць адзенне, на якім асядаюць алергены, выкарыстоўваць хатнія фільтры, пры неабходнасці — марлевыя павязкі.

Будзьце ўважлівыя да сябе і пры неабходнасці не імкніцеся справіцца з хваробай самастойна — звярніцеся да ўрача.

У сучаснага чалавека вочы — бадай, самы актыўна працуючы орган. Вялікая колькасць папер, манітор камп'ютара, а ўвечары яшчэ і блакітны агеньчык тэлевізара — з такой нагруквай мала ў каго зрок не пагаршаецца. Але многае, як сцвярджаюць спецыялісты, залежыць ад нас саміх. Як часта трэба звяртацца да афтальмолага і навошта дакладна ведаць пра ўсе спадчыныя хваробы, а таксама хто другі пасля камп'ютара вораг нашых вачэй, расказала ўрач-афтальмолаг 11-й гарадской паліклінікі Мінска Галіна МІХНЕВІЧ.

— Галіна Яўгенаўна, як часта мы павінны прыходзіць да афтальмолага? Калі не адчуваеш ніякіх праблем са зрокам, ці трэба звяртацца да ўрача?
— Нават калі няма ніякіх праблем, з прафілактычнай мэтай трэба прыходзіць да ўрача раз на год — для вымярэння вастрыні зроку, вызначэння вочнага ціску, агляду вочнага дна. Калі ёсць нейкія спадчыныя хваробы, то звяртацца да афтальмолага пацыент павінен два разы на год.

— Якія самыя распаўсюджаныя спадчыныя хваробы?

— Глаўкома і ўзроставае макулярнае дэгенерацыя. Калі ў блізкіх сваякоў была глаўкома, то пасля 35 гадоў раз на год трэба вымяраць вочны ціск. Да 35 гадоў дастаткова гэта рабіць раз у тры гады. І чым раней мы пачынаем лячыць глаўкому, тым больш спрыяльныя пранозы, тым пазней пачнецца зніжэнне вастрыні зроку. Калі ў блізкіх ёсць узроставае макулярнае дэгенерацыя, трэба таксама працягнуць назіраваць за ёю.

— Яшчэ адно распаўсюджанае захворванне — бізарукасць...

— Яна апошнім часам моцна «памаладзела» ў сувязі са з'яўленнем у нашым жыцці камп'ютараў, тэлефонаў, планшэтаў і іншых гаджэтаў. Важна памятаць, што норма карыстання імі для дзяцей — 20 хвілін у дзень. У іх яшчэ слабыя мышцы вока, і вялікая нагрузка выязе да бізарукасці. Адзіная прафілактыка — чымсьці дзіцяці адцягнуць ад інтэрнэту і камп'ютарнай гульні, а таксама сачыць, каб яны ўжывалі вітаміны і рабілі спецыяльныя практыкаванні для зроку.

— Бізарукасць з узростам абавязкова прагрэсіруе?

— Гэта індывідуальна. У кагосьці вастрыня зроку стаіць на месцы на працягу некалькіх гадоў, у некага бізарукасць прагрэсіруе ў сувязі са спадарожнымі хваробамі, асабліва калі дадаецца моцная зроквая нагрузка. Неабходна памятаць, што калі ў бацькоў ёсць зроквое захворванне, то і іх дзеці маюць да яго схільнасць. Зусім не абавязкова, што яно з'явіцца, але бацькам не лішнім будзе інфармаваць дзіцяці пра наяўнасць у сям'і той жа глаўкомы ці ўзроставай макулярнай дэгенерацыі, бізарукасці ці катаракты. Дзеці павінны памятаць, што пры парушэнні рэжымаў працы і адпачынку ў іх таксама можа з'явіцца такая хвароба, і яе лепш выявіць на ранніх этапах.

— Сёння ў многіх з нас праца звязана з камп'ютарам. Наколькі ён уплывае на нашы вочы і як заважыць вастрыню зроку?

— Канешне, камп'ютары шкодзяць зроку, таму трэба прытрымлівацца некаторых простых правілаў. Па магчымасці стары манітор лепш замяніць на больш сучасны. Пасля гадзіны працы за камп'ютарам на некалькі хвілін абстрагавацца, выходзіць на свежы паветра, зрабіць перапынку.

— Спецыфічнай прафілактыкі гэтага захворвання няма. Тут важнае ранняе выяўленне. Пацыенту назначаюцца кроплі, з якімі ён мусіць жыць увес час — гэтак жа, як і пры гіпертаніі хворыя выкарыстоўваюць лекі

на працягу жыцця. Катаракта больш спрыяльнае захворванне — яе можна праапэрыраваць. Спачатку яна лячыцца кансерватыўна — кроплямі, а на пэўнай стадыі выконваецца хірургічнае ўмяшальніцтва — устаўнаўліваецца штучны хрусталік і пацыент атрымлівае добры зрок. Такія аперацыі праводзяцца ва ўсіх клініках, і іх вынікі вельмі добрыя. А вось глаўкома і ўзроставае макулярнае дэгенерацыя часта выдзюць да інвальіднасці. Калі апошняе з названых хвароб — у сухой форме, можна падтрымліваць стан кансерватыўна: з дапамогай ін'екцый сасудзістых прэпаратаў. Калі ж форма вільготная, то неабходныя прэпараты, якія выдзяляюць вадкасць з сятчаткі. Такім лячэннем у Мінску займаюцца ў кабінэце макулярнай паталогіі на базе 3-й гарадской клінічнай балыніцы. Таму важна звяртацца да ўрача своечасова, бо перспектыва ёсць і пры глаўкоме, і пры ўзроставай макулярнай дэгенерацыі — яна таксама апэрыруецца разнастайнымі спосабамі.

— Зараз многія карыстаюцца кантактнымі лінзамі. Наколькі небяспечна насіць іх з раніцы да вечара?

— Я рэкамендавала бы знімаць кантактныя лінзы, як толькі прыйшлі дадому, якімі б якаснымі і сучаснымі яны ні былі. Сёння тэхналогіі пайшлі далёка, з'явіліся лінзы вода- і кіслародапронікальныя, але гэта ўсё роўна іншароднае цела, якое надзяваецца непасрэдна на вока, тым самым парушаючы кровазварот. Згодна з даследаваннямі, праз пяць гадоў пастаяннага наўвасакаронавання кантактных лінзаў развіваецца сіндром «сухага вока». Сляза хоць і выпрацоўваецца, але яе структура парушана, яна не затрымаецца ў воку. Лепш за ўсё чаргаваць кантактныя лінзы і акулеры.

Як у акулерах, так і ў лінзаў ёсць свае плюсы і недахопы. Лінзы добрыя тым, што не абмяжоўваюць перыферычны зрок, яны заўсёды крэху слабейшыя за акулеры, але вастрыня зроку ў іх вышэйшая. Некаторыя, асабліва дзеці, саромеюцца насіць акулеры, лінзы ж не маюць касметычных дэфектаў. Ёсць плюсы і ў акулярнай карэцыі: акулеры не надзяваюцца непасрэдна на вока і, адпаведна, не парушаюць кровазварот, ніяк не уплываюць на слязу. Іх мінус — абмежаванне перыферычнага зроку і крэху горшая яго вастрыня.

— Ультрафіалет другі пасля камп'ютара вораг нашых вачэй?

— Так. З глаўкомай, катарактай і ўзроставай макулярнай дэгенерацыяй неабходна абавязкова абараняць сятчатку вачэй ад ультрафіалетаў.
— Для прафілактыкі кожны з нас таксама павінен выкарыстоўваць сонцаахоўныя акулеры?
— Безумоўна. Прычым з любым светлафільтрам — блакітным, жоўтым, карычневым, шэрым, зялёным. Але набываць іх трэба ў магазінах аптыкі. Акулеры, якія прадаюцца ў неспецыялізаваных крамах ці на рынках, хоць і маюць назву сонцаахоўных, ніяк не абараняюць ад ультрафіалетаў. І не трэба набываць чорныя ці вельмі цёмныя акулеры. У цёмнае зронкі пашыраюцца і, адпаведна, паглынаюць яшчэ больш ультрафіалетаў.

Матэрыялы падрыхтавала Алена КРАВЕЦ.

Як пазбавіцца ад крыжакветнай блошкі

З прыходам вясны мы хутчэй стараемся пасадзіць радыску, рукалу, раннюю пекінскую капусту! Тут з'яўляецца яна — практычна непераможная крыжакветная блошка. Гэта малюсенькае наскомае здольна вельмі хутка ператварыць ліст маладой капусты ў рэшткі і пазбавіць нас надзеі на хуткі ўраджай.

Захаваанне тэрмінаў пасадкі

Просты спосаб не пакутаваць ад блошкі ў агародзе заключаецца ў тым, каб атрымаць дарослыя расліны альбо ДА масавага з'яўлення шкодніка, альбо ПАСЛЯ. Гэта значыць, што вясновыя пасадкі неабходна рабіць як мага раней, напрыклад, у пачатку красавіка, а летнія пасадкі, наадварот, максімальна позна — у канцы ліпеня або ў пачатку жніўня.

Пры выкананні такіх тэрмінаў пасадкі расліны паспеюць узрасці, адуцца і некалькі агрубюць да таго, як на іх накінецца блошка. А паколькі яна аддае перавагу далікатным маладым лісточкам, ёсць усе шанцы, што вашы пасадкі ацалюць. Калі ў вас ёсць цяпляца, высаджвайце туды раннія крыжакветныя культуры яшчэ ў сакавіку. І ўраджай да майскіх свят зберэце, і ніякай блошкі на бацвіні не убачыце.

Выдаленне крыжакветнага пустазелля

Другі метад даволі дзейсны, але рэальна складаны. Паколькі трава вясной з'яўляецца раней, а культурныя расліны пазней, сваю «трапецу» блошка пачынае менавіта на пустазеллі: на свірэпцы, стрэлках і іншых дзікіх крыжакветных. А ўжо потым перасяляецца на нашу радыску і рэпу. Задача — па магчымасці знішчыць у акрузе ўсе зараснікі прывабнага пустазелля. Блошка адпраціцца туды, дзе ёсць ежа, і чым далей яе «сталова» будзе ад нашага участка, тым лепш.

Падтрыманне вільготнасці

Крыжакветная блошка асабліва лютуе, калі вясна гарачая

і сухая? Гэта наскомае не выносіць высокую вільготнасць. Гэта значыць, што лепш за ўсё высаджваць радыску, капусту, дайкон або рэпу на самых сырых участках і не забывацца пра штодзённы багаты паліў.

Укрыццё нятканым палатном

Выдатна працуе ўкрыццё маладых усходаў любым матэрыялам, які прпускаяе святло, вільгаць і паветра. Блошкі пад укрыццё пранікаюць вельмі рэдка. Калі расліны пачынаюць дастаткова, каб не пакутаваць ад блыхі, укрыццё можна будзе зняць.

Змешаныя пасадкі з фітанцыднымі раслінамі

Крыжакветная блошка адчувальна да моцных пахаў, і мы можам выкарыстоўваць гэтую яе слабасць у сваіх мэтах. Напрыклад, вырошчваюць капусту на адной градцы з часнаком, календрай або кропам. Пазнейшыя пасадкі крыжакветных культур ад блошкаў добра адлуджваюць календула, акаміткі і настурка, якія растуць з імі на адной градцы. Калі не паспелі пасадзіць побач з капустай кветкі або рэзкія травы, якія адлуджваюць, можна раскласці ў мікрадзях пучкі свежага палыну і штодня іх абнаўляць.

Апыленні

Лічыцца, што блошкам не падбаецца есці бруднае лісце. Таму самы распаўсюджаны метад адлуджвання крыжакветнай блошкі — апыленне маладых сеянцаў. На лісце капусты і яе суродзіцаў распылюць попель, сумесь попелу і тытуўнага пылу, сумесь попелу і пылу дарогі, пачуцы молаты перац. Можна распыляць тытуўны пыл, перац або нафта-лі ў мікрадзях. Марлевым мяшочкам, напоўненым сумессю, трасуць над градкай раніцай ці адрозу пасля паліва, калі лісце вільготнае. Такім чынам, часцінкі попелу і пылу дадоўга прыліпаюць да лісця. Праўда, кожны раз пасля дажджу або паліва працэдору

неабходна паўтараць нанова. Замест попелу або тытуўнага пылу часам выкарыстоўваюць гашаную вапну.

Апыркванні

Выдатна працуе настой попелу (2 шклянкі на вядро вады) з даданнем кавалачка дзёртага дзяццельнага мыла. Усё неабходна старанна размяшаць, дзве гадзіны настойваць, а потым распырскваць па градцы з крыжакветнымі культурамі. Блошкі будучы прыліпаць да кропельны мыльнага раствору на лісці і гінуць.

Наступныя рэцэпты для апырквання больш складаныя і працябуюць некаторыя намаганні:

1. Здрабніць у масачэцы паўкілаграма лісця і каранёў дзёмухаўца, развесці атрыманаме 10 літрамі вады, працадзіць і дадаць сталоваму лыжку вадкага мыла. І можна адрозу апыркваць.

2. У вядры вады растварыць шклянку 9%-нага воцату (або 2 сталовыя лыжкі воцатнай эсэнцыі). Апыркваюць па лісці.

3. Кілаграм палыну кіпяціць на працягу 10—15 хвілін у невялікай колькасці вады. Астудзіць, дадаць 100 г здробнага часнаку, працадзіць і даліць вады да дзесяці літраў.

4. Падрыхтаваць настой курынага памёту з разліку 1:20. Вытрымаць яго тыдзень на адкрытым паветры, працадзіць і апыркваць па лісці. Такім чынам мы забіваем адрозу двух зайцоў: і усходы падкормім, і крыжакветны блошка адлуджваем.

Палівы

Метады гэтай групы мяркуюць даданне ў ваду для паліва некаторых рэчываў, якія правіла, з рэзкай популя і тытуўнага пылу, сумесь попелу і пылу дарогі, пачуцы молаты перац. Можна распыляць тытуўны пыл, перац або нафта-лі ў мікрадзях. Марлевым мяшочкам, напоўненым сумессю, трасуць над градкай раніцай ці адрозу пасля паліва, калі лісце вільготнае. Такім чынам, часцінкі попелу і пылу дадоўга прыліпаюць да лісця. Праўда, кожны раз пасля дажджу або паліва працэдору

Даты	Патэі	Людзі
16 МАЯ 1911 год — нарадзіўся (вёска Еўлічы, цяпер у Слуцкім раёне) Васіль Вітка (Цімох Васілевіч Крыско), беларускі паэт, заслужаны дзеяч культуры Беларусі. Працаваў гаюльным рэдактарам газеты «Літаратура і мастацтва», часопіса «Вясёлка». Значнае месца ў творчасці займаюць сатырычныя вершы, пародыі, эпіграмы. Аўтар зборнікаў «Ружа і штык», «Праводзіны лета», «Вышыні святла» і інш. Пераклаў на беларускую мову раман «Паны Галаўлёгі» М. Салтыкова-Шчадрына, пазму У. Маякоўскага «Добра!», асобныя творы Л. Талстога, Я. Райніса, М. Стэльмахі і інш. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі. Узнагароджаны ганаровым дыпломам Міжнароднага журы па праміях Х. К. Андерсена з занясеннем імя паэта ў ганаровы спіс дацкага пісьменніка. Памерў у 1996 годзе.		
1930 год — нарадзіўся Віктар Максімавіч Чарнабаеў, спявак, народны артыст Беларусі. З 1950 года — у асабілі пэсні і танца Маскоўскай вайскавай акругі, з 1958-га — саліст Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі. Стварыў разнапланавы характэрныя вобразы. Сярод партый: Тарас («Калючая		
		1958 год — заснавана Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь.
		1910 год — дзень нараджэння Вольгі Фёдаруны Бергольц, рускай савецкай пісьменніцы, паэтры, аўтар пазм «Лютэйскі дзёнік», «Ленінградская паэма», «Памяці абаронцаў», аўтабіяграфічнай кнігі лірычнай прозы «Дзёніны зоркі». Усе 900 дзён блокады пастаянна выступала на Ленінградскім радыё. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР. Памерла ў 1975 годзе.
		1953 год — нарадзіўся Пірс Бронсан, ірландскі акцёр кіно. Найбольшую вядомасць яму прынесла роля Джэймса Бонда ў фільмах «Залатое вока», «Заўтра не памру ніколі», «І калі савету мала», «Памры, але не цяпер». Сярод іншых фільмаў «Рабінзон Круза», «Пік Дантэ» і іншыя.
		1985 год — апублікавана пастанова ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР «Аб мерах па пераадаванні п'янства і алкагалізму». Пачатак антыалкагольнай кампаніі ў СССР.

СЁННЯ

Месяц
Маладзік 15 мая.
Месяц у сузор'і Блізнят.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дзя
Мінск	5.06	21.07	16.01
Віцебск	4.49	21.03	16.14
Магілёў	4.56	20.57	16.01
Гомель	4.59	20.47	15.48
Гродна	5.22	21.21	15.59
Брэст	5.30	21.15	15.45

Імяніны
Пр. Мікалая, Пятра, Цімафея.
К. Андрэя, Венчыслава, Сымона.

ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

Абазначэнні:
 ■ — невялікая геамагнітная ўзрушэнні
 ■ — слабая геамагнітная бура
 ■ — малая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА +16...+18°C	КІЕЎ +21...+23°C	РЫГА +19...+21°C
ВІЛЬНЮС +19...+21°C	МАСКВА +22...+24°C	С.ПЕЦЯРБУРГ +20...+22°C

УСМІХНЕМСЯ

Я прыйшоў з трэнёўкі. Тлушч баліць ва ўсім целе.
— Клаўдзія Пятроўна, як асабістае жыццё?
— У кожнай сацсетцы па кавалеру.

Калі не кінуць з'яўчыну цяпер, праз два-тры тыдні яна захоча на мора.
— Вы скончылі мой партрэт?
— Так, вась.
— Але тут жа проста напісана «дурань»!
— Я мастак, я так бачу...

А ў маладосці я марыў дрэсшаваць ільвоў!

ЗВЯЗДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛІНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — гаюльны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: В. АНУФЬЕВА (намеснік гаюльнага рэдактара), Н. ДРЬНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік гаюльнага рэдактара), А. ЛЯХОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік гаюльнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЫКА, С. РАСОЛЫКА, А. СТАНЕУСКИ (намеснік гаюльнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 237 44 04, сакратарыята — 292 05 82, аддзялення за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовыя самарэбранне» — 292 44 12, уласных карэспандэнцтваў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гомелі: 28 27 27, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай вобл.: (017) 292 21 03, бухгалтэрыі: 287 18 81.

http://www.zviazda.by;
e-mail: info@zviazda.by,
(для зваротаў): zvarot@zviazda.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Радзіцка па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, назначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адлюкванна ў Рэспубліканскім унітарным прапрэіямстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 1848.

М	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
П	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Нумар падпісаны ў 19.30
15 мая 2018 года.